



GRUPA KAPITAŁOWA PGO

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2018 ROKU
WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM Z BADANIA
NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA**

Katowice, 29 kwietnia 2019 roku

SPIIS TREŚCI

WYBRANE DANE FINANSOWE	4
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	8
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2018 R. ..	9
1. INFORMACJE OGÓLNE	9
2. OPIS ORGANIZACJI GRUPY KAPITAŁOWEJ PGO SPÓŁKA AKCYJNA	10
3. OPIS STOSOWANYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI	11
1. Oświadczenie o zgodności	11
2. Podstawa sporządzenia	11
3. Zmiany zasad rachunkowości	12
4. Podstawy konsolidacji	15
5. Połączenia jednostek gospodarczych	16
6. Wartość firmy	16
7. Waluty obce	16
8. Leasing	17
9. Świadczenia pracownicze	17
10. Ujmowanie przychodów	17
11. Koszty działalności operacyjnej	19
12. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	20
13. Przychody i koszty finansowe	20
14. Koszty finansowania zewnętrznego	20
15. Podatki	20
16. Nieruchomości inwestycyjne	21
17. Rzeczowe aktywa trwałe	22
18. Wartości niematerialne	23
19. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	23
20. Utrata wartości	23
21. Zapasy	23
22. Odpisy aktualizujące wartość zapasów	24
23. Aktywa finansowe	24
24. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	26
25. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	26
26. Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	26
27. Kapitały własne	26
28. Rezerwy	27
29. Kredyty bankowe, pożyczki, papiery dłużne	27
30. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	27
31. Instrumenty pochodne	27
32. Zysk przypadający na jedną akcję	29
33. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności	29

34.	Prezentacja sprawozdania z przepływów pieniężnych	29
35.	Ważne oszacowania i osądy	29
36.	Informacje ujawniane na temat podmiotów powiązanych	30
4.	PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY	30
5.	SEGMENTY OPERACYJNE	31
6.	KOSZTY DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	32
7.	POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE	32
8.	PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE	33
9.	PODATEK DOCHODOWY	34
10.	DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA	35
11.	KOSZTY ZATRUDNIENIA	36
12.	ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ	37
13.	DYWIDENDY	37
14.	WARTOŚCI NIEMATERIALNE	37
15.	WARTOŚĆ FIRMY	38
16.	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	39
17.	NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE	41
18.	JEDNOSTKI ZALEŻNE	42
19.	ZAPASY	42
20.	NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE	43
21.	POZOSTAŁE KRÓTKOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE	44
22.	POZOSTAŁE AKTYWA KRÓTKOTERMINOWE	44
23.	AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY	44
24.	KAPITAŁ PODSTAWOWY I POZOSTAŁE KAPITAŁY	45
25.	KREDYTY I POŻYCZKI	46
26.	PODATEK ODROZCZONY	48
27.	ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE	50
28.	ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE	50
29.	REZERWY NA ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	51
30.	REZERWY POZOSTAŁE I ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE BIERNE	55
31.	PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW	56
32.	NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	56
33.	INSTUMENTY FINANSOWE	58
34.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KAPITAŁOWYM	60
35.	CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	60
36.	TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	65
37.	PROGRAMY ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH	67
38.	ZABEZPIECZENIA USTANOWIONE NA MAJĄTKU GRUPY	67
39.	WYNAGRODZENIA I NAGRODY CZŁONKÓW ZARZĄDU I ORGANÓW NADZORU	68
40.	NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE	70
41.	INFORMACJE O UMOWACH ZAWARTYCH Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ..	70
42.	ZDARZENIA PO DACIE BILANSU	71

WYBRANE DANE FINANSOWE

	Rok 2018	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2017
	PLN	PLN	EUR	EUR
Przychody netto ze sprzedaży	407 248	360 692	95 443	84 975
Zysk z działalności operacyjnej	23 529	9 931	5 514	2 340
Zysk netto za okres sprawozdawczy	13 944	6 870	3 268	1 618
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	49 914	12 942	11 698	3 049
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(31 734)	(6 559)	(7 437)	(1 545)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(19 508)	(15 050)	(4 572)	(3 546)
Przepływy pieniężne netto razem	(1 328)	(8 667)	(311)	(2 042)
Aktywa razem	408 112	418 729	94 910	100 393
Zobowiązania długoterminowe	19 747	69 923	4 592	16 764
Zobowiązania krótkoterminowe	130 794	104 746	30 417	25 114
Kapitał własny	257 571	244 060	59 900	58 515
Kapitał zakładowy	96 300	96 300	22 395	23 089
Liczba akcji	96 300 000	96 300 000	96 300 000	96 300 000
Zysk netto na jedną akcję zwykłą	0,14	0,07	0,03	0,02
Wartość księgowa na jedną akcję	2,67	2,53	0,62	0,61

Wybrane dane finansowe prezentowane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przeliczono na walutę euro w następujący sposób:

- pozycje dotyczące skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych za rok 2018 (odpowiednio za rok 2017) przeliczono wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez NBP obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca. Kurs ten za rok 2018 wyniósł 1 euro = 4,2669 zł i odpowiednio za rok 2017 wyniósł 1 euro = 4,2447 zł
- pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej przeliczone zostały wg średniego kursu ogłoszonego przez NBP, obowiązującego na dzień bilansowy. Kurs ten wyniósł na 31 grudnia 2018 roku 1 euro = 4,3000 zł; na 31 grudnia 2017 roku 1 euro = 4,1709 zł

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

		Za okres	Za okres
	Nota	01.01.2018 - 31.12.2018	01.01.2017 - 31.12.2017
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży	4	407 248	360 692
Koszt własny sprzedaży	6	(317 803)	(291 996)
Zysk brutto na sprzedaży		89 445	68 696
Koszty sprzedaży	6	(9 801)	(10 512)
Koszty zarządu	6	(42 879)	(39 016)
Pozostałe przychody operacyjne	7	3 448	4 335
Pozostałe koszty operacyjne	7	(16 684)	(13 572)
w tym z tytułu aktualizacji wartości rzeczowych aktywów trwałych		(8 485)	0
Zysk z działalności operacyjnej		23 529	9 931
Przychody finansowe	8	904	6 427
Koszty finansowe	8	(3 053)	(8 107)
Zysk przed opodatkowaniem		21 380	8 251
Podatek dochodowy	9	(8 140)	(2 036)
Zysk netto z działalności kontynuowanej		13 240	6 215
Działalność zaniechana			
Zysk z działalności zaniechanej	10	704	655
Zysk netto		13 944	6 870
Zysk przypadający akcjonariuszom podmiotu dominującego			
		13 944	6 870
Średnia ważona liczba akcji dla potrzeb wyliczenia wartości zysku na jedną akcję			
	12	96 300 000	96 300 000
Zysk na jedną akcję w złotych			
		0,14	0,07
Rozwodniony zysk na jedną akcję w złotych			
		0,14	0,07

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Za okres	Za okres
	01.01.2018 - 31.12.2018	01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk netto	13 944	6 870
Inne całkowite dochody które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:		
Wycena instrumentów zabezpieczających	390	502
Inne całkowite dochody które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:		
Zyski/straty aktuarialne z tytułu świadczeń pracowniczych	76	(239)
Całkowite dochody ogółem	14 410	7 133
Przypadające akcjonariuszom podmiotu dominującego	14 410	7 133
Przypadające mniejszości	0	0

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 01.01.2018 do 31.12.2018

	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały	Zyski zatrzymane	Razem kapitały własne
Nota	24	24				
Stan na początek okresu	96 300	41 069	148	2 995	103 548	244 060
Zmiana zasad rachunkowości (MSSF 9, MSSF 15)	0	0	0	0	(899)	(899)
Stan na 01.01.2018 (przekształcone)	96 300	41 069	148	2 995	102 649	243 161
Zysk netto	0	0	0	0	13 944	13 944
Inne całkowite dochody	0	0	390	0	76	466
Razem całkowite dochody	0	0	390	0	14 020	14 410
Podział zysku za rok ubiegły	0	9 683	0	0	(9 683)	0
Stan na koniec okresu	96 300	50 752	538	2 995	106 986	257 571

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 01.01.2017 do 31.12.2017

	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały	Zyski zatrzymane	Razem kapitały własne
Nota	24	24				
Stan na początek okresu	96 300	38 095	(354)	0	135 491	269 532
Zysk netto	0	0	0	0	6 870	6 870
Inne całkowite dochody	0	0	502	0	(239)	263
Razem całkowite dochody	0	0	502	0	6 631	7 133
Nabycie spółki zależnej	0	0	0	2 995	31	3 026
Podział zysku za rok ubiegły	0	2 974	0	0	(2 974)	0
Dywidenda	0	0	0	0	(35 631)	(35 631)
Stan na koniec okresu	96 300	41 069	148	2 995	103 548	244 060

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

A k t y w a	Nota	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Aktywa trwałe		255 354	255 214
Wartości niematerialne	14	32 481	17 497
Rzeczowe aktywa trwałe	16	216 479	223 060
Nieruchomości inwestycyjne	17	1 157	1 167
Należności długoterminowe		335	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	26	4 902	13 490
Aktywa obrotowe		152 758	160 276
Zapasy	19	64 687	65 644
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	20	72 394	72 770
Należności z tytułu podatków	20	11 569	16 569
<i>w tym z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych</i>		461	37
Pozostałe aktywa finansowe	21	948	950
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	21	2 562	3 890
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	22	598	453
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	23	0	3 239
A k t y w a r a z e m		408 112	418 729
P a s y w a		Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Kapitał własny		257 571	244 060
Kapitał podstawowy	24	96 300	96 300
Kapitał zapasowy		50 752	41 069
Kapitał z aktualizacji wyceny		538	148
Pozostałe kapitały		2 995	2 995
Zyski zatrzymane		106 986	103 548
Zobowiązania długoterminowe		19 747	69 923
Długoterminowe zobowiązania finansowe	27	403	42 376
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	27	107	279
Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	26	15 523	23 856
Rezerwy na świadczenia pracownicze	29	3 714	3 412
Zobowiązania krótkoterminowe		130 794	104 746
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	28	34 897	44 869
Krótkoterminowe kredyty i pożyczki	25	31 123	44 023
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	28	43 296	889
Zobowiązania z tytułu podatków		5 628	6 565
<i>w tym z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych</i>		52	284
Rezerwy na świadczenia pracownicze	29	538	1 651
Pozostałe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	30	9 708	4 907
Przychody przyszłych okresów	31	5 604	1 842
P a s y w a r a z e m		408 112	418 729
Wartość księgowa		257 571	244 060
Liczba akcji		96 300 000	96 300 000
Wartość księgowa na jedną akcję w złotych		2,67	2,53

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

		Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej			
Zysk przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej		21 380	8 251
Zysk przed opodatkowaniem z działalności zaniechanej		869	809
Korekty razem		27 665	3 882
Amortyzacja		18 270	20 431
Odsetki i udziały w zyskach		3 484	3 312
Zyski z tytułu różnic kursowych		221	(388)
Zysk (strata) z tytułu działalności inwestycyjnej		10 599	60
Zmiana stanu zapasów		957	(7 611)
Zmiana stanu należności	32	5 465	(22 935)
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek, w tym zobowiązań z tytułu umowy oraz zobowiązań do zwrotu zapłaty	32	(10 521)	11 691
Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych biernych	32	3 569	(14)
Podatek dochodowy zapłacony dotyczący działalności kontynuowanej		(7 999)	(2 214)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i przychodów przyszłych okresów	32	3 620	1 550
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		49 914	12 942
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych		4 533	2 092
Wpływy z tytułu zbycia inwestycji w nieruchomości		0	200
Inne wpływy z aktywów finansowych		241	5 735
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(36 493)	(9 842)
Nabycie aktywów finansowych		0	(7 091)
Środki pieniężne nabytej spółki zależnej		0	2 347
Inne wydatki na aktywa finansowe		(15)	0
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(31 734)	(6 559)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej			
Kredyty i pożyczki otrzymane		0	32 778
Inne wpływy finansowe		50	0
Splaty kredytów		(16 459)	(8 392)
Dywidenda wypłacona		0	(35 631)
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		(775)	(403)
Odsetki zapłacone		(2 324)	(3 402)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(19 508)	(15 050)
Przepływy pieniężne netto, razem		(1 328)	(8 667)
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych		(1 328)	(8 667)
Środki pieniężne na początek okresu		3 890	12 557
Środki pieniężne na koniec okresu		2 562	3 890

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Spółki dnia 29 kwietnia 2019 roku

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2018 R.

1. INFORMACJE OGÓLNE

Grupa Kapitałowa PGO (Grupa Kapitałowa) składa się ze spółki PGO Spółka Akcyjna (jednostka dominująca) oraz jej spółek zależnych.

I. Okres objęty skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym: 01.01.2018 - 31.12.2018, okres porównywalny 01.01.2017 - 31.12.2017.

II. Skład organów jednostki dominującej według stanu na dzień 31.12.2018 r.:

Zarząd:

Łukasz Petrus - Prezes Zarządu
Lucjan Augustyn – Wiceprezes Zarządu
Andrzej Bulanowski – Wiceprezes Zarządu
Ireneusz Kazimierski – Wiceprezes Zarządu

Do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład Zarządu jednostki dominującej nie zmienił się.

Rada Nadzorcza:

Tomasz Domogała - Przewodniczący
Czesław Kisiel - Wiceprzewodniczący
Jacek Leonkiewicz
Magdalena Zajączkowska-Ejsymont
Jacek Krysiński
Michał Nowak
Dorota Wyjadłowska
Tomasz Kruk

Do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej nie zmienił się.

III. Zmiany w składzie organów Spółki

Zarząd

W ciągu okresu sprawozdawczego skład Zarządu jednostki dominującej nie zmienił się

Rada Nadzorcza:

Z dniem 30 września 2018 r. rezygnację z członkowskiej w Radzie Nadzorczej złożył Pan Robert Rogowski.

W dniu 10 października 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie powołało do Rady Nadzorczej PGO SA Pana Tomasza Kruka.

IV. Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PGO Spółka Akcyjna zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności gospodarczej przez poszczególne spółki tworzące grupę kapitałową oraz całą grupę w dającej się przewidzieć przyszłości. Nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuacji działalności.

V. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono w polskich złotych (PLN). Polski złoty jest walutą funkcjonalną i sprawozdawczą jednostki dominującej oraz walutą prezentacji Grupy Kapitałowej. Dane w sprawozdaniu wykazane zostały w tysiącach złotych, chyba że w konkretnych sytuacjach zostały podane z większą dokładnością.

VI. Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego w ramach struktur organizacyjnych spółek wchodzących w skład Grupy nie funkcjonowały oddziały samodzielnie sporządzające bilans.

VII. Organem zatwierdzającym roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zgodnie ze statutem Jednostki Dominującej jest Walne Zgromadzenie.

VIII. Zarząd podpisuje i składa roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PGO Spółka Akcyjna wraz ze sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania do Rady Nadzorczej celem oceny.

IX. Dniem zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji jest 29 kwietnia 2019 r. Jest to dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania przez kierownictwo jednostki dominującej w celu przedłożenia członkom Rady Nadzorczej.

X. Rada Nadzorcza dokonuje oceny rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy i sporządza opisowe sprawozdanie z oceny Walnemu Zgromadzeniu.

2. OPIS ORGANIZACJI GRUPY KAPITAŁOWEJ PGO SPÓŁKA AKCYJNA

Grupa Kapitałowa PGO Spółka Akcyjna działa w branży odlewniczej.

W skład Grupy Kapitałowej PGO na dzień 31 grudnia 2018 r. wchodzi:

PGO S.A. – jednostka dominująca

Siedziba: Katowice, ul. Armii Krajowej 41 (w styczniu 2019 r. zmiana adresu na: Katowice, ul. Tysiąclecia 101)

Regon: 590722383; NIP: 771-23-74-309

PGO S.A. jako podmiot dominujący w Grupie prowadzi działalność holdingową oraz świadczy na rzecz spółek zależnych usługi zarządcze i administracyjne.

Odlewnia Żeliwa „Śrem” Sp. z o.o. – jednostka zależna objęta konsolidacją pełną.

Siedziba: Śrem, ul. Staszica 1

Regon: 630262070; NIP: 785-00-10-299

Przedmiot działalności: produkcja odlewów z żeliwa szarego, niskostopowego i sferoidalnego, obróbka metali i nakładanie powłok na metale, produkcja modeli odlewniczych, usługi laboratoryjne.

Pioma-Odlewnia Sp. z o.o. – jednostka zależna objęta konsolidacją pełną.

Siedziba: Piotrków Trybunalski, ul. Dmowskiego 38

Regon: 100398488; NIP: 771-27-66-908

Przedmiot działalności: odlewnictwo żeliwa, odlewnictwo staliwa, odlewnictwo metali lekkich, miedzi i stopów miedzi, obróbka metali, produkcja modeli odlewniczych, usługi laboratoryjne.

Kuźnia „Glinik” Sp. z o.o. – jednostka zależna objęta konsolidacją pełną.

Siedziba: Gorlice, ul. Chopina 33A

Regon: 490401498; NIP: 738-000-85-94

Przedmiot działalności: kucie, prasowanie, wylaczanie i walcowanie metali, metalurgia proszków, obróbka metali i nakładanie powłok na metale, obróbka mechaniczna elementów metalowych, produkcja konstrukcji metalowych i ich części.

PGO Spółka Akcyjna S.K.A. – jednostka zależna objęta konsolidacją pełną.

Siedziba: Katowice, ul. Armii Krajowej 41 (w styczniu 2019 r. zmiana adresu na: Katowice, ul. Tysiąclecia 101)

Regon: 146888328; NIP: 525-256-62-35

Przedmiot działalności: doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, działalność holdingów finansowych, finansowa działalność usługowa, udzielanie kredytów. Spółka w Grupie Emitenta pełni rolę centrum finansowego, którego zadaniem jest udzielanie, w ramach posiadanych zasobów finansowych, pożyczek spółkom wchodzącym w skład Grupy.

PGO Spółka Akcyjna Estate S.K.A. – jednostka zależna objęta konsolidacją pełną.

Siedziba: Katowice, ul. Armii Krajowej 41 (w styczniu 2019 r. zmiana adresu na: Katowice, ul. Tysiąclecia 101)

Regon: 302575882; NIP: 783-170-58-76

Przedmiot działalności: wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi, dzierżawionymi lub na zlecenie, kupno i sprzedaż nieruchomości, działalność holdingów finansowych, finansowa działalność usługowa, leasing finansowy, udzielanie kredytów, wynajem i dzierżawa.

PGO Services Sp. z o.o. – jednostka zależna objęta konsolidacją pełną od lipca 2017 roku.

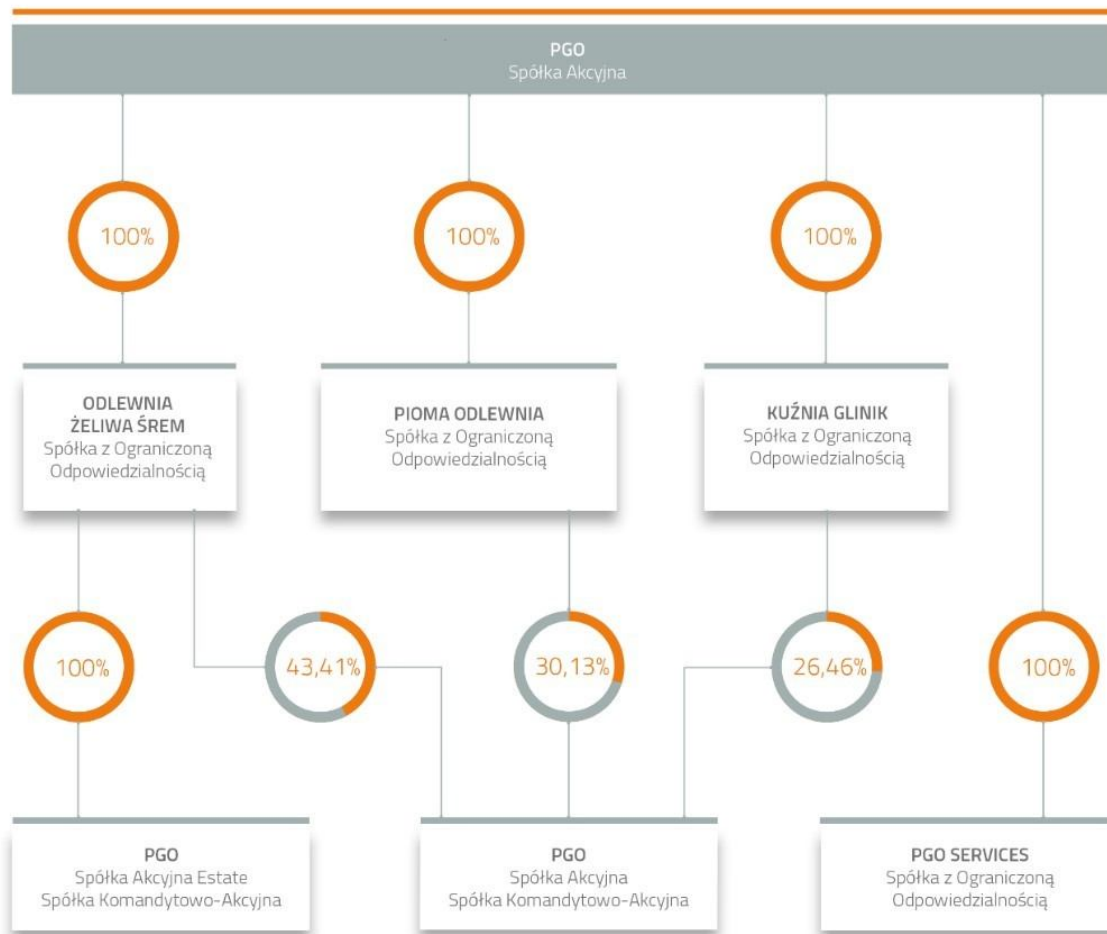
Siedziba: Katowice, ul. Armii Krajowej 41 (w styczniu 2019 r. zmiana adresu na: Katowice, ul. Tysiąclecia 101)

Regon: 367759249; NIP: 634-289-93-86

Przedmiot działalności: produkcja konstrukcji metalowych i ich części, obróbka metali i nakładanie powłok na metale, obróbka mechaniczna elementów metalowych.

W dniu 10 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach Wydział VIII Gospodarczy KRS wydał postanowienie o dokonaniu wpisu połączenia PGO S.A. ze spółkami PIOMA-ODLEWNIA Sp. z o.o. z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim oraz Kuźnia "GLINIK" Sp. z o.o. z siedzibą w Gorlicach.

SCHEMAT GRUPY PGO



3. OPIS STOSOWANYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI

1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania MSSF, MSSF mające zastosowanie do tego sprawozdania finansowego nie różnią się od MSSF UE. MSSF UE obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”).

2. Podstawa sporządzenia

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem nieruchomości inwestycyjnych, pochodnych instrumentów finansowych oraz aktywów finansowych, które są wyceniane według wartości godziwej. Wartość bilansowa ujętych zabezpieczanych aktywów i zobowiązań jest korygowana o zmiany wartości godziwej, które można przypisać ryzyku, przed którym te aktywa i zobowiązania są zabezpieczane. Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach PLN.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

3. Zmiany zasad rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku za wyjątkiem przedstawionych poniżej standardów oraz zmian do standardów które weszły w życie i obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 lub później.

1) MSSF 15 Przychody z umów z klientami

MSSF 15 uchyla MSR 11 *Umowy o usługę budowlaną*, MSR 18 *Przychody* i związane z nimi interpretacje i ma zastosowanie do wszystkich umów z klientami, z wyjątkiem tych, które wchodzą w zakres innych standardów. Nowy standard ustanawia tzw. „Model Pięciu Kroków” rozpoznawania przychodów wynikających z umów z klientami. Zgodnie z MSSF 15 przychody ujmuje się w kwocie wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem jednostki – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Zastosowanie MSSF 15 wymaga od Zarządu jednostki dominującej dokonywania osądów na każdym z pięciu kroków ustanowionego modelu.

Grupa wdrożyła MSSF 15 z zastosowaniem zmodyfikowanej metody retrospektywnej, tj. z łącznym efektem pierwszego zastosowania standardu ujętym w dniu pierwszego zastosowania tj. na dzień 1 stycznia 2018 roku.

a) Sprzedaż towarów

W większości umowy zawierają tylko jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia – sprzedaż towaru, przychód jest rozpoznawany w określonym momencie, tj. gdy klient uzyska kontrolę nad towarem (co do zasady w momencie dostawy). W konsekwencji, wpływ przyjęcia MSSF 15 na moment ujmowania przychodu z tytułu takich umów nie jest istotny. Niemniej jednak, zastosowanie Standardu wpływa na kwotę przychodu zgodnie z poniższym:

Wynagrodzenie zmienne

Niektóre umowy z klientami zawierają kwoty zmienne wynagrodzenia w związku z *udzielaniem upustów, rabatów, ustępstw cenowych, premii za wyniki, nakładaniem kar*. Ponadto klienci mają prawo do reklamacji nabywanych wyrobów oraz zwrotu kosztów związanych z ich obsługą. Zgodnie z MSSF 15, jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, jednostka oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta i zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego. Biorąc pod uwagę fakt, że przed 1 stycznia 2018 roku Grupa tworzyła rezerwy na wszystkie potencjalne obciążenia z w/w tytułów, wpływ na skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej wg stanu na dzień 01 stycznia 2018 roku oraz na skonsolidowany rachunek zysków i strat z I półrocze 2018 roku był nieistotny. Zmianie podlegał jedynie sposób prezentacji kosztów związanych z reklamacjami i karami. Przed 1 stycznia 2018 roku obciążały one pozostałą działalność operacyjną, począwszy od 1 stycznia 2018 r. korygują przychody ze sprzedaży.

b) Zaliczki otrzymane od klientów

Dotychczas Grupa prezentowała zaliczki otrzymane od klientów w pozycji „Pozostałe zobowiązania”. Zgodnie z dotychczasową polityką (zasadami) rachunkowości Grupa nie ujmowała kosztów z tytułu odsetek od otrzymanych zaliczek, w tym długoterminowych.

Zgodnie z MSSF 15, Grupa ocenia czy umowa zawiera istotny element finansowania. Grupa zdecydowała się skorzystać z praktycznego rozwiązania, zgodne z którym nie koryguje przyrzeczonej kwoty wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeśli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok. Dlatego też, dla krótkoterminowych zaliczek Grupa nie wydzieliła istotnego elementu finansowania.

Zważywszy, że Grupa posiada jedynie nieistotne zaliczki krótkoterminowe, nie ujęła w sprawozdaniu finansowym żadnych korekt z tego tytułu zarówno na dzień 1 stycznia 2018 r. jak i 31 grudnia 2018 r.

2) MSSF 9 Instrumenty finansowe

MSSF 9 zastąpił MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później. MSSF 9 adresuje trzy obszary związane z instrumentami finansowymi: klasyfikację i wycenę, utratę wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń.

Grupa zastosowała MSSF 9 od dnia wejścia w życie standardu, bez przekształcania danych porównawczych.

a) Klasyfikacja i wycena

Zgodnie z MSSF 9, z wyjątkiem niektórych należności z tytułu dostaw i usług, w momencie początkowego ujęcia jednostka wycenia składnik aktywów finansowych w jego wartości godziwej, którą w przypadku aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy powiększa się o koszty transakcyjne, które można bezpośrednio przypisać do nabycia tych aktywów finansowych. Po początkowym ujęciu jednostka wycenia składnik aktywów finansowych w zamortyzowanym koszcie, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody lub w wartości godziwej przez wynik finansowy. Jednostka klasyfikuje składnik aktywów finansowych na podstawie modelu biznesowego jednostki w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych dla składnika aktywów finansowych (tzw. „kryterium SPPI”).

Klasyfikacja i wycena aktywów finansowych zgodnie z MSSF 9 przedstawia się następująco:

- Instrumenty dłużne wyceniane w zamortyzowanym koszcie, utrzymywane zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, będących jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.
- Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, dla których skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach podlegają przeklasyfikowaniu do wyniku finansowego na moment zaprzestania ujmowania. Ta kategoria obejmuje aktywa, które spełniają kryterium SPPI oraz są utrzymywane zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych.
- Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, dla których skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach nie podlegają przeklasyfikowaniu do wyniku finansowego na moment zaprzestania ujmowania. Ta kategoria obejmuje instrumenty, w przypadku których dokonano nieodwołalnego wyboru w zakresie wyceny w momencie początkowego ujęcia bądź na dzień pierwszego zastosowania MSSF 9.
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują aktywa, w przypadku których nie został zaklasyfikowany do żadnej z wcześniejszych kategorii.

W ramach analizy wpływu MSSF 9 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe dokonano weryfikacji posiadanych aktywów finansowych: należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności, pochodnych instrumentów zabezpieczających oraz środków pieniężnych i ich ekwiwalentów

Zmiana klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych Spółki na dzień pierwszego zastosowania MSSF 9:

	Klasyfikacja		Wycena	
	MSR 39	MSSF 9	MSR 39	MSSF 9
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe wyceniane metodą zamortyzowanego kosztu	72 770	72 770
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Aktywa finansowe wyceniane metodą zamortyzowanego kosztu	3 890	3 890
Pozostałe aktywa finansowe	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez zysk lub stratę	Aktywa finansowe wyceniane metodą zamortyzowanego kosztu	950	950

- b) **Utrata wartości**
Zastosowanie MSSF 9 zasadniczo zmienia podejście do utraty wartości aktywów finansowych poprzez odejście od koncepcji straty poniesionej na rzecz straty oczekiwanej, gdzie całość oczekiwanej straty kredytowej jest rozpoznawana ex-ante. W przypadku należności z tytułu dostaw i usług, Grupa stosuje uproszczone podejście i wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia przy użyciu macierzy rezerw. Grupa wykorzystuje swoje dane historyczne dotyczące strat kredytowych, skorygowane w stosownych przypadkach o wpływ informacji dotyczących przyszłości. W przypadku pozostałych aktywów finansowych, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym. Jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia. Grupa ocenia, że niewykonanie zobowiązania przez dłużnika (ang. default) następuje w przypadku gdy opóźnienie w spłacie przekroczy 90 dni. W wyniku zastosowania MSSF 9 odpis z tytułu utraty wartości na dzień 1 stycznia 2018 roku wzrósł o 1.110 tys. zł. Zmiany wynikające z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte na dzień 1 stycznia 2018 roku w następujący sposób: należności z tytułu dostaw (-) 1 110 tys. zł, aktywo z tytułu podatku odroczonego (+) 211 tys. zł, zyski zatrzymane (-) 899 tys. zł.

- c) **Rachunkowość zabezpieczeń**
Grupa nie zdecydowała się na zastosowanie MSSF 9 w obszarze rachunkowości zabezpieczeń.

3) Pozostałe

- a) Interpretacja KIMS 22 Transakcje w walucie obcej oraz wynagrodzenie wypłacane lub otrzymywane z góry. Interpretacja wyjaśnia, że dniem zawarcia transakcji do celów ustalenia kursu wymiany, który ma zostać zastosowany w momencie początkowego ujęcia powiązanego składnika aktywów, wydatku lub dochodu (lub ich części), jest dzień, w którym jednostka początkowo ujmuje niepieniężny składnik aktywów lub niepieniężne zobowiązanie wynikające z wypłacenia lub otrzymania wynagrodzenia z góry. Jeżeli istnieje wiele przypadków wypłacenia lub otrzymania płatności z góry, wówczas jednostka określa dzień zawarcia transakcji w odniesieniu do każdego przypadku wypłacenia lub otrzymania płatności z góry. Interpretacja nie ma istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.
- b) Zmiany do MSR 40 Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych. Zmiany precyzują, kiedy jednostka dokonuje przeniesienia nieruchomości, w tym nieruchomości w budowie, do lub z nieruchomości inwestycyjnych. Zmiany wyjaśniają, że zmiana sposobu

- użytkowania następuje, w przypadku gdy dana nieruchomość spełnia lub przestaje spełniać definicję nieruchomości inwestycyjnej oraz istnieją dowody świadczące o zmianie sposobu użytkowania. Sama tylko zmiana intencji kierownictwa w odniesieniu do sposobu użytkowania nie stanowi dowodu świadczącego o zmianie sposobu użytkowania. Zmiany nie mają istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.
- c) Zmiany do MSSF 2 Klasyfikacja i wycena transakcji płatności w formie akcji.
Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) opublikowała zmiany do MSSF 2 Płatności w formie akcji celem wyjaśnienia następujących obszarów: uwzględnienie warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień w wycenie transakcji płatności w formie akcji rozliczanej w środkach pieniężnych, ujmowanie transakcji płatności w formie akcji charakteryzującej się rozliczeniem netto zobowiązań z tytułu podatku u źródła, ujmowanie modyfikacji transakcji płatności w formie akcji, która zmienia jej klasyfikację z rozliczanej w środkach pieniężnych na rozliczaną w instrumentach kapitałowych. Zmiany nie mają istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.
- d) Zmiany do MSSF 4 Zastosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe Zmiany umożliwiają jednostkom, które prowadzą działalność ubezpieczeniową, odroczenie daty wejścia w życie MSSF 9 do dnia 1 stycznia 2021 roku. Skutkiem takiego odroczenia jest, że zainteresowane jednostki mogą dalej sporządzać sprawozdania finansowe zgodnie z obowiązującym standardem, tj. MSR 39. Te zmiany nie dotyczą Grupy.
- e) Zmiany do MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016
Zmiany precyzują, że jednostka, która jest organizacją zarządzającą kapitałem wysokiego ryzyka, funduszem wzajemnym, funduszem powierniczym lub inną podobną jednostką, w tym związaną z inwestycjami funduszem ubezpieczeniowym może zdecydować się na wycenę inwestycji w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu według wartości godziwej przez wynik finansowy zgodnie z MSSF 9. Jednostka dokonuje wyboru odrębnie dla każdej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia, w momencie początkowego ujęcia jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Jeżeli jednostka, która sama nie jest jednostką inwestycyjną, posiada udział w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, które są jednostkami inwestycyjnymi, jednostka ta może, stosując metodę praw własności, zdecydować się na utrzymanie wyceny według wartości godziwej stosowaną przez tę jednostkę stowarzyszoną lub to wspólne przedsięwzięcie, będące jednostkami inwestycyjnymi, w odniesieniu do udziałów jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia, będących jednostkami inwestycyjnymi, w jednostkach zależnych. Wyboru tego dokonuje się odrębnie dla każdej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia inwestycyjnego w dniu a) początkowego ujęcia tej jednostki stowarzyszonej lub tego wspólnego przedsięwzięcia, będących jednostkami inwestycyjnymi; b) w którym ta jednostka stowarzyszona lub to wspólne przedsięwzięcie stają się jednostką inwestycyjną; c) w którym ta jednostka stowarzyszona lub to wspólne przedsięwzięcie, będące jednostkami inwestycyjnymi, stają się jednostką dominującą.
Zmiany nie mają istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.
- f) Zmiany do MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016
Krótkoterminowe zwolnienia ze stosowania innych MSSF zawarte w paragrafach E3-E7 MSSF 1 zostały usunięte.
Zmiany nie mają istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

Standardy i interpretacje, jakie zostały już opublikowane, ale jeszcze nie weszły w życie

- a) MSSF 14 Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później;
- b) Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony;
- c) MSSF 16 Leasing (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później;
- d) MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe (opublikowano dnia 18 maja 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2021 roku lub później;
- e) KIMS 23 Niepewność związana z ujmowaniem podatku dochodowego (opublikowano dnia 7 czerwca 2017 roku) - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później;
- f) Zmiany do MSSF 9 Wcześniejsze spłaty z ujemną rekompensatą (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później;
- g) Zmiany do MSR 28 Udziały długoterminowe w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później;
- h) Zmiany do MSR 19 Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu (opublikowano dnia 7 lutego 2018 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później;
- i) Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2015-2017 (opublikowano dnia 12 grudnia 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później;
- j) Zmiany do Odniesień do Założeń Konceptyjnych zawartych w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej (opublikowano dnia 29 marca 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później;

- k) Zmiana do MSSF 3 Połączenia jednostek (opublikowano dnia 22 października 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później;
- l) Zmiany do MSR 1 i MSR 8: Definicja istotności (opublikowano dnia 31 października 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później.

Wdrożenie MSSF 16

W styczniu 2016 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wydała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 16 *Leasing* („MSSF 16”), który zastąpił MSR 17 *Leasing*, KIMSF 4 *Ustalenie, czy umowa zawiera leasing*, SKI 15 *Leasing operacyjny – specjalne oferty promocyjne* oraz SKI 27 *Ocena istoty transakcji wykorzystujących formę leasingu*. MSSF 16 określa zasady ujmowania dotyczące leasingu w zakresie wyceny, prezentacji i ujawniania informacji.

MSSF 16 wprowadza jednolity model rachunkowości leasingobiorcy i wymaga, aby leasingobiorca ujmował aktywa i zobowiązania wynikające z każdego leasingu z okresem przekraczającym 12 miesięcy, chyba że bazowy składnik aktywów ma niską wartość. W dacie rozpoczęcia leasingobiorca ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania bazowego składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu, które odzwierciedla jego obowiązek dokonywania opłat leasingowych.

Leasingobiorca odrębnie ujmuje amortyzację składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odsetki od zobowiązania z tytułu leasingu.

Leasingobiorca aktualizuje wycenę zobowiązania z tytułu leasingu po wystąpieniu określonych zdarzeń (np. zmiany w odniesieniu do okresu leasingu, zmiany w przyszłych opłatach leasingowych wynikającej ze zmiany w indeksie lub stawce stosowanej do ustalenia tych opłat). Co do zasady, leasingobiorca ujmuje aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu jako korektę wartości składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Grupa jest leasingobiorcą w przypadku prawa użytkowania wieczystego gruntów, umów najmu powierzchni biurowych oraz samochodów, Rachunkowość leasingodawcy zgodnie z MSSF 16 pozostaje zasadniczo niezmienną względem obecnej rachunkowości zgodnie z MSR 17. Leasingodawca dalej będzie ujmował wszystkie umowy leasingowe z zastosowaniem tych samych zasad klasyfikacji co w przypadku MSR 17, rozróżniając leasing operacyjny i leasing finansowy.

MSSF 16 wymaga, zarówno od leasingobiorcy jak i od leasingodawcy, dokonywania szerszych ujawnień niż w przypadku MSR 17.

Leasingobiorca ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, a przepisy przejściowe przewidują pewne praktyczne rozwiązania.

MSSF 16 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku i później. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone w przypadku jednostek, które stosują MSSF 15 od daty lub przed datą pierwszego zastosowania MSSF 16. Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie MSSF 16.

Grupa planuje wdrożenie MSSF 16 z zastosowaniem zmodyfikowanej metody retrospektywnej.

Podsumowując, Grupa oczekuje, że wpływ wdrożenia MSSF 16 na sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 1 stycznia 2019, przy zastosowaniu do wycień stopy dyskontowej 6%, będzie następujący:

- Aktywo z tytułu prawa do użytkowania	9 856 tys. zł
- Długoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu	756 tys. zł
- Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu	9 100 tys. zł

Wdrożenie pozostałych standardów i interpretacji

Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji Zarząd nie zakończył jeszcze prac nad oceną wpływu wprowadzenia pozostałych standardów oraz interpretacji na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Grupy lub jej wyników finansowych.

4. Podstawy konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie jednostki dominującej oraz sprawozdania jednostek zależnych za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PGO S. A. sporządzono stosując metodę pełną.

Przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego jednostka dominująca łączy sprawozdania finansowe jednostki dominującej oraz jednostek zależnych poprzez zsumowanie poszczególnych pozycji aktywów, zobowiązań, kapitału własnego, przychodów oraz kosztów. Wszelkie transakcje, salda, przychody i koszty pomiędzy podmiotami powiązanymi objętymi konsolidacją podlegają wyłączeniom konsolidacyjnym.

W celu zapewnienia prezentacji w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym informacji finansowych na temat grupy kapitałowej w taki sposób jak gdyby stanowiła ona pojedynczą jednostkę gospodarczą, dokonuje się wyłączenia wartości bilansowej inwestycji jednostki dominującej w każdej z jednostek zależnych oraz tej części kapitału własnego spółek zależnych, która odpowiada udziałowi jednostki dominującej. W jednostkach zależnych nie występuje udział niekontrolujący.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządza się stosując jednolite zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do podobnych transakcji oraz innych zdarzeń następujących w zbliżonych okolicznościach.

5. Połączenia jednostek gospodarczych

Przejęcia jednostek gospodarczych rozlicza się metodą przejęcia.

Przekazaną zapłatę wycenia się w wartości godziwej, obliczonej jako zbiorcza kwota wartości godziwych na dzień przejęcia przekazanych przez Grupę aktywów, zobowiązań zaciągniętych przez Grupę wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną.

Koszty związane z przejęciem ujmują się w wynik w momencie ich poniesienia.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa i zobowiązania wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia z następującymi wyjątkami:

- Aktywa i zobowiązania wynikające z odroczonego podatku dochodowego lub związane z umowami o świadczenia pracownicze ujmują się i wycenia zgodnie z MSR 12 „Podatek dochodowy” i MSR 19 „Świadczenia pracownicze”;
- zobowiązania lub instrumenty kapitałowe związane z programami płatności rozliczanymi na bazie akcji w jednostce przejmowanej lub w Grupie, które mają zastąpić analogiczne umowy obowiązujące w jednostce przejmowanej, wycenia się zgodnie z MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” na dzień przejęcia oraz
- aktywa (lub grupy aktywów przeznaczone do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana” wycenia się zgodnie z wymogami tego standardu.

6. Wartość firmy

Wartość firmy wycenia się jako nadwyżkę sumy przekazanej zapłaty, kwoty udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej poprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą udziałów w jednostce przejmowanej nad kwotą wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto i zobowiązań wycenionych na dzień przejęcia. Jeżeli po ponownej weryfikacji wartość netto wycenionych na dzień przejęcia możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań przekracza sumę przekazanej zapłaty, wartości udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów w tej jednostce uprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą, nadwyżkę tę ujmują się bezpośrednio w wyniku jako zysk na okazym nabyciu. Udziały niedające kontroli stanowiące część udziałów właścicielskich i uprawniające posiadaczy do proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku jej likwidacji można początkowo wycenić w wartości godziwej lub odpowiednio do proporcji udziałów niedających kontroli w ujętej wartości możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej. Wyboru metody wyceny dokonuje się indywidualnie dla każdej transakcji przejęcia.

Wartość firmy wynikającą z przejęcia innego podmiotu ujmują się według kosztu ustalonego na dzień przejęcia tego podmiotu pomniejszonego o kwotę utraty wartości.

Dla celów testu na utratę wartości wartość firmy alokuje się do poszczególnych ośrodków generujących przepływy pieniężne w ramach Grupy (lub do grup takich ośrodków), które mają odnieść korzyści z synergii będących skutkiem połączenia jednostek gospodarczych. Ośrodek generujący przepływy pieniężne, do którego alokuje się wartość firmy, jest testowany na utratę wartości raz do roku lub częściej, jeżeli występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty wartości. Odpis z tytułu utraty wartości firmy ujmują się bezpośrednio w wynik. Odpisów z tytułu utraty wartości firmy nie odwraca się w kolejnych okresach. W chwili zbycia ośrodka generującego przepływy pieniężne przypisana do niego wartość firmy jest uwzględniana w obliczeniu zysku lub straty ze zbycia.

7. Waluty obce

Transakcje wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji. Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające z przeliczenia aktywów i zobowiązań niepieniężnych ujmowanych w wartości godziwej są ujmowane zgodnie z ujęciem zysku lub straty z tytułu zmiany wartości godziwej (czyli odpowiednio w innych całkowitych dochodach lub w zysku lub stracie w zależności od tego, gdzie ujmowana jest zmiana wartości godziwej).

Kursy walut zastosowane do wyceny:

Waluty	Stan na 31.12.2018 kurs średni NBP	Stan na 31.12.2017 kurs średni NBP
EUR	4,3000	4,1709
DKK	0,5759	0,5602
NOK	0,4325	0,4239
GBP	4,7895	4,7001

8. Leasing

Aktywa użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego są traktowane jak aktywa Grupy i są wyceniane w ich wartości godziwej w momencie nabycia, nie wyższej jednak niż wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych. Powstające z tego tytułu zobowiązanie wobec leasingodawcy jest prezentowane w bilansie w pozycji zobowiązania z tytułu leasingu finansowego.

Opłaty leasingowe rozdziela się pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie niespłaconego salda zobowiązań z tytułu leasingu w sposób umożliwiający uzyskanie stałej okresowej stopy procentowej od pozostałego do spłaty salda zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat.

Środki trwale użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane zgodnie z zasadami stosowanymi dla amortyzacji własnych środków trwałych.

9. Świadczenia pracownicze

Koszty świadczeń pracowniczych Grupy ujmują w okresie, w którym uprawnienie do danego świadczenia zostało wypracowane przez pracownika, a nie wtedy gdy jest wypłacane lub należne.

W spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej PGO S.A. definicję świadczeń pracowniczych spełniają:

- wynagrodzenie za pracę wraz z obowiązkowymi narzutami,
- świadczenie okolicznościowe z okazji świąt branżowych,
- urlopy wypoczynkowe,
- płatne zwolnienia chorobowe,
- świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy,
- nagrody z tytułu jubileuszu pracy.

Wynagrodzenia za pracę z narzutami oraz świadczenia z okazji świąt branżowych Grupa uznaje za koszt okresu, w którym pracownik świadczy wynagradzaną pracę.

Urlopy wypoczynkowe stanowią krótkoterminową płatną nieobecność.

Płatne zwolnienia chorobowe jednostki Grupy zaliczają do niekumulowanych płatnych nieobecności. Koszty tego rodzaju Grupa ujmuje z chwilą wystąpienia nieobecności.

Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe – nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych zależy m.in. od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Spółki Grupy tworzą rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Zgodnie z MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia.

10. Ujmowanie przychodów

Grupa stosuje MSSF 15 Przychody z umów z klientami do wszystkich umów z klientami, z wyjątkiem umów leasingowych objętych zakresem MSSF 16 Leasing, instrumentów finansowych i innych praw lub zobowiązań umownych objętych zakresem MSSF 9 Instrumenty finansowe, MSSF 10 Skonsolidowane sprawozdania finansowe, MSSF 11 Wspólne ustalenia umowne, MSR 27 Jednostkowe sprawozdania finansowe i MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach.

Podstawową zasadą MSSF 15 jest ujmowanie przychodów w momencie transferu dóbr i usług do klienta, w wartości odzwierciedlającej cenę oczekiwaną przez Grupę, w zamian za przekazanie tych dóbr i usług. Zasady te są stosowane przy wykorzystaniu modelu pięciu kroków:

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

- zidentyfikowano umowę z klientem,
- zidentyfikowano zobowiązania do wykonania świadczenia w ramach umowy z klientem,
- określono cenę transakcji,
- dokonano alokacji ceny transakcji do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia,
- ujęto przychody w momencie realizacji zobowiązania wynikającego z umowy.

Identyfikacja umowy z klientem

Grupa ujemuje umowę z klientem tylko wówczas, gdy spełnione są wszystkie następujące kryteria:

- strony umowy zawarły umowę (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami handlowymi) i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków;
- Grupa jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane;
- Grupa jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane;
- umowa ma treść ekonomiczną (tzn. można oczekiwać, że w wyniku umowy ulegnie zmianie ryzyko, rozkład w czasie lub kwota przyszłych przepływów pieniężnych Grupy); oraz
- jest prawdopodobne, że Grupa otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi.

Oceniając, czy otrzymanie kwoty wynagrodzenia jest prawdopodobne, Grupa uwzględnia jedynie zdolność i zamiar zapłaty kwoty wynagrodzenia przez klienta w odpowiednim terminie. Kwota wynagrodzenia, które będzie przysługiwało Grupie, może być niższa niż cena określona w umowie, jeśli wynagrodzenie jest zmienne, ponieważ Grupa może zaoferować klientowi ulgę cenową.

Identyfikacja zobowiązań do wykonania świadczenia

W momencie zawarcia umowy Grupa dokonuje oceny dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie z klientem

i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyrzeczenie do przekazania na rzecz klienta dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług), które można wyodrębnić lub grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz klienta ma taki sam charakter.

Dobra lub usługi przyrządzone klientowi są odrębne, jeżeli spełnione są obydwa następujące warunki:

- klient może odnosić korzyści z dobra lub usługi albo bezpośrednio, albo poprzez powiązanie z innymi zasobami, które są dla niego łatwo dostępne, oraz
- zobowiązanie Grupy do przekazania dobra lub usługi na rzecz klienta można zidentyfikować jako odrębne w stosunku do innych zobowiązań określonych w umowie.

Ustalenie ceny transakcyjnej

W celu ustalenia ceny transakcyjnej Grupa uwzględnia warunki umowy oraz stosowane przez nią zwyczajowe praktyki handlowe. Cena transakcyjna to kwota wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniami Grupy – będzie jej przysługiwać w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta, z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich (na przykład niektórych podatków od sprzedaży). Wynagrodzenie określone w umowie z klientem może obejmować kwoty stałe, kwoty zmienne lub oba te rodzaje kwot.

Wynagrodzenie zmienne

Jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Grupa oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta. Grupa szacuje kwotę wynagrodzenia zmiennego, stosując jedną z następujących metod w zależności od tego, która z nich pozwoli Grupie dokładniej przewidzieć kwotę wynagrodzenia, do którego jest uprawniona:

- wartość oczekiwana – wartość oczekiwana to suma iloczynów możliwych kwot wynagrodzenia i odpowiadających im prawdopodobieństw wystąpienia. Wartość oczekiwana może być właściwym szacunkiem kwoty wynagrodzenia zmiennego, jeśli Grupa zawiera dużą liczbę podobnych umów.
- wartość najbardziej prawdopodobna – wartość najbardziej prawdopodobna to pojedyncza, najbardziej prawdopodobna kwota z przedziału możliwych kwot wynagrodzenia (tj. pojedynczy najbardziej prawdopodobny wynik umowy). Wartość najbardziej prawdopodobna może być właściwym szacunkiem kwoty wynagrodzenia zmiennego, jeśli umowa ma tylko dwa możliwe wyniki (na przykład Grupa albo uzyskuje premię za wyniki, albo nie).

Grupa zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego.

Przypisanie ceny transakcyjnej do zobowiązań do wykonania świadczenia

Grupa przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniami Grupy – przysługiwać jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Spełnianie zobowiązań do wykonania świadczenia

Grupa ujmuje przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi. W odniesieniu do umów dotyczących usług ciągłych, na podstawie których Grupa ma prawo do otrzymania od klienta wynagrodzenia w kwocie, która odpowiada bezpośrednio wartości, jaką dla klienta ma świadczenie dotychczas wykonane, Grupa ujmuje przychód w kwocie, którą ma prawo zafakturować.

Wynagrodzenie zmienne

Niektóre umowy z klientami zawierają kwoty zmienne wynagrodzenia w związku z udzielaniem upustów, rabatów, ustępstw cenowych, dodatków, premii za wyniki, nakładaniem kar. Jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Grupa oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta i zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego. Grupa szacuje kwotę wynagrodzenia zmiennego stosując metodę wartości oczekiwanej.

Prawo do reklamacji

Odbiorcy mają prawo do reklamacji nabytych produktów. Grupa tworzy rezerwy na pokrycie kosztów reklamacji zgodnie z MSR 37 Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe.

Aktywowane koszty doprowadzenia do zawarcia umowy

Grupa ujmuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem jako składnik aktywów, jeżeli spodziewa się, że koszty te odzyska. Dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy to koszty ponoszone przez Grupę w celu doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem, których Grupa nie poniosłaby, jeżeli umowa nie zostałaby zawarta. Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy ponoszone bez względu na to, czy umowa została zawarta, ujmuje się jako koszty w momencie ich poniesienia, chyba że koszty te wyraźnie obciążają klienta bez względu na to, czy umowa zostanie zawarta. Grupa ujmuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy jako koszty w momencie ich poniesienia, jeśli okres amortyzacji składnika aktywów, który w przeciwnym razie zostałby ujęty przez Grupę, wynosi jeden rok lub krócej. Składnik aktywów jest systematycznie amortyzowany, z uwzględnieniem okresu przekazywania klientowi dóbr lub usług, z którymi jest powiązany. Grupa dokonuje aktualizacji okresu amortyzacji, aby odzwierciedlić istotną zmianę oczekiwanego okresu przekazywania klientowi dóbr lub usług, z którymi powiązany jest składnik aktywów.

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów, usług i materiałów

Zaprezentowane w rachunku zysków i strat przychody ze sprzedaży wykazano w oparciu o zaliczone do odpowiednich okresów sprawozdawczych wielkości sprzedaży ustalonej na podstawie wystawionych faktur potwierdzonych przez odbiorców. Sprzedaż wykazano w wartości netto, to jest po potrąceniu podatku od towarów i usług, rabatów i innych podatków związanych ze sprzedażą. Kwotę przychodów wynikających z transakcji określa się w drodze umowy.

Przychody z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich naliczania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy pieniężne przez szacowany okres życia instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie, kiedy zostaje ustanowione prawo akcjonariuszy lub udziałowców do otrzymania płatności. Przychody z tytułu dywidend na poziomie skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły.

Prezentacja przychodów w rachunku zysków i strat

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wyłączeniu podlegają zyski lub straty zawarte w skonsolidowanych aktywach powstałych wskutek operacji gospodarczych nie zakończonych z punktu widzenia grupy jako całości do dnia bilansowego (sprzedaż towarów, produktów i materiałów pomiędzy jednostkami objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem, lecz na dzień bilansowy wykazywane jeszcze w zapasach). Zyski lub straty powstałe w wyniku tych transakcji zostają rozliczone w wyniku finansowym grupy kapitałowej dopiero w momencie gdy zostaną zrealizowane na transakcjach z jednostkami nie objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem i w tym okresie ujawnione w rachunku zysków i strat.

11. Koszty działalności operacyjnej

Koszty te obejmują koszt wytworzenia sprzedanych produktów, wartość sprzedanych towarów i materiałów, czyli wszystkie koszty związane z podstawową działalnością spółek Grupy z wyjątkiem pozostałych kosztów operacyjnych i kosztów finansowych. Koszty zawierają podatek VAT tylko w tej części, w której zgodnie z obowiązującymi przepisami podatek ten nie podlega odliczeniu. Są ujęte w odpowiednich okresach sprawozdawczych, których dotyczy, niezależnie od daty otrzymania bądź dokonania płatności.

Jednostki Grupy prowadzą ewidencję kosztów w działalności podstawowej w układzie rodzajowym. Ponadto koszty są ewidencjonowane według miejsc ich powstawania (dodatkowy moduł poza księgą główną). Rachunek zysków i strat jest sporządzany w układzie funkcjonalnym.

12. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody i koszty operacyjne obejmują ogół przychodów i kosztów nie związanych bezpośrednio ze zwykłą działalnością operacyjną, a wywierających wpływ na wynik finansowy (np. sprzedaż lub likwidacja majątku trwałego, odszkodowania, reklamacje, naprawy gwarancyjne).

13. Przychody i koszty finansowe

Przychody i koszty finansowe stanowią wynik operacji finansowych. Przychody i koszty finansowe obejmują m. in. odsetki od kredytów i pożyczek, różnice kursowe, prowizje itp.

14. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są odnoszone bezpośrednio w rachunek zysków i strat w okresie, w którym zostały poniesione. Jest to związane z faktem, iż Spółki Grupy nie dokonują nabycia i nie wytwarzają składników majątku wymagających dłuższego czasu w celu doprowadzenia ich do użytkowania.

15. Podatki

Na obowiązkowe obciążenia wyniku składają się: podatek bieżący (CIT) oraz podatek odroczony.

Podatek dochodowy bieżący

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Bieżący podatek za bieżący i poprzednie okresy ujmuje się jako zobowiązanie w kwocie, w jakiej nie został zapłacony.

Podatek dochodowy odroczony

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości na różnicach pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów w latach następnych oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Pozycje te są wyliczane w oparciu o przepisy podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Rezerwa na podatek odroczony

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa z tytułu podatku odroczonego wynika z:

- początkowego ujęcia wartości firmy,
- wartości firmy, której amortyzacja nie stanowi kosztów uzyskania przychodów,
- początkowego ujęcia danego składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz w czasie wystąpienia transakcji nie ma wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód podlegający opodatkowaniu (stratę podatkową).

Aktywa z tytułu podatku dochodowego

W odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym oraz niewykorzystanych strat podatkowych ujmuje się aktywa z tytułu podatku odroczonego. Aktywa te są ujmowane w wysokości, do której jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych lub strat podatkowych, z wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji, które nie jest

połączeniem jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które wg przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana bądź wykorzystana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Obecnie aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego wyceniono stosując stawkę podatkową w wysokości 19%.

Aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie dyskontuje się.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzania kompensat aktywów z tytułu podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Podatek odroczony jest ujmowany w rachunku zysków i strat, poza przypadkiem, gdy dotyczy on pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach albo bezpośrednio w kapitale własnym. W tym ostatnim wypadku podatek odroczony jest również rozliczany w innych całkowitych dochodach albo bezpośrednio w kapitale własnym.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 r. do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania, jako czynność której głównym celem lub jednym z głównych celów jest osiągnięcie korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem lub celem ustawy podatkowej lub jej przepisu, a sposób działania podatnika był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

16. Nieruchomości inwestycyjne

Za nieruchomości inwestycyjne uznaje się nieruchomości, które Grupa jako właściciel lub leasingobiorca w leasingu finansowym traktuje jako źródło przychodów z czynszów i/lub są utrzymywane ze względu na spodziewany przyrost ich wartości.

Nieruchomości inwestycyjne wycenia się początkowo po koszcie uwzględniając koszty transakcji. Po ujęciu początkowym nieruchomości te wycenia się w wartości godziwej.

Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania nieruchomości określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

17. Rzeczowe aktywa trwałe

Środki trwałe to rzeczowe aktywa trwałe, które są utrzymywane w celu wykorzystania ich w procesie produkcyjnym lub przy dostawach towarów i świadczeniu usług, w celu oddania do używania innym podmiotom na podstawie umowy najmu oraz którym towarzyszy oczekiwanie, iż będą wykorzystywane przez czas dłuższy niż jeden okres.

Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do użytkowania takie jak koszty konserwacji i napraw obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia. Wartość początkowa środków trwałych podlega podwyższeniu o wartość nakładów poniesionych na ich ulepszenie i modernizację.

Spółki wchodzące w skład Grupy wyceniają środki trwałe na dzień bilansowy według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o skumulowane odpisy amortyzacyjne, umorzeniowe, a także o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia lub koszt wytworzenia powiększone o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i wytworzeniem oraz dostosowaniem składnika majątku do miejsca i warunków potrzebnych do rozpoczęcia jego użytkowania.

Do rzeczowych aktywów trwałych zalicza się prawo wieczystego użytkowania gruntów. Ze względu na brak przesłanek wskazujących na cofnięcie lub brak możliwości odnowienia prawa wieczystego użytkowania działek gruntów położonych głównie na terenie spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej, podjęto decyzję o zakwalifikowaniu ww. prawa jako składnika rzeczowych aktywów trwałych nie podlegających amortyzacji, tak jak w przypadku gruntów. Prawa wieczystego użytkowania gruntów ujęto w księgach w wartości godziwej na podstawie wyceny rynkowej dokonanej przez rzeczoznawców.

Maszyny i urządzenia przeznaczone do produkcji amortyzuje się metodą liniową, przy zastosowaniu następujących stawek:

GRUPA	Tytuł	Stopa amortyzacji rocznej
0	grunty i prawo wieczystego użytkowania	-
I	budynki i lokale	1,2% – 32,0%
II	obiekty inżynierii lądowej i wodnej	1,0% – 20,0%
III	kotły i maszyny energetyczne	4,3% – 14,0%
IV	maszyny i urządzenia ogólne	2,7% – 50,0%
V	maszyny i urządzenia specjalne	4,2% – 30,0%
VI	urządzenia techniczne	2,6% – 33,3%
VII	środki transportu	4,6% – 34,2%
VIII	narzędzia, przyrządy, wyposażenie	2,4% – 33,3%

Amortyzację rzeczowych aktywów trwałych rozpoczyna się wówczas, gdy jest on dostępny do użytkowania, to znaczy w momencie dostosowania składnika aktywów do miejsca i warunków potrzebnych do rozpoczęcia jego funkcjonowania zgodnie z zamierzeniami kierownictwa. W przypadku gdy cena nabycia bądź koszt wytworzenia części składowej środka trwałego jest istotna w stosunku do ceny nabycia lub kosztu wytworzenia całego środka trwałego, część tą (bądź części) amortyzuje się osobno. Okres ich użytkowania i metoda amortyzacji mogą być takie same jak pozostałych istotnych części tego samego środka trwałego. W celu ustalenia odpisu amortyzacyjnego części takie mogą być grupowane.

Jednostka przy określeniu wartości danego składnika aktywów podlegającej amortyzacji nie uwzględnia wartości końcowej. Wartość końcowa maszyn i urządzeń przeznaczonych do produkcji zgodnie z opinią służb technicznych jest nieznaczająca i w związku z tym nieistotna z punktu widzenia obliczania wartości podlegającej amortyzacji.

Środki trwałe w budowie powstające dla celów produkcyjnych, wynajmu lub administracyjnych prezentowane są w bilansie wg kosztu wytworzenia pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości.

W przypadku rzeczowych aktywów trwałych, w których można wydzielić istotne części składowe - amortyzacji dokonuje się osobno dla każdej wydzielonej części składowej. W przypadku rzeczowych aktywów trwałych dla których wydzielenie istotnych części składowych jest niemożliwe biorąc pod uwagę ich złożoność - amortyzuje się łącznie cały środek trwały.

Okres ekonomicznej użyteczności środka trwałego określają służby techniczne na podstawie posiadanego doświadczenia i informacji z rynku. Na każdy dzień bilansowy służby techniczne spółek dokonują analizy i weryfikacji ekonomicznego okresu użytkowania rzeczowych aktywów trwałych. W razie istotnych zmian służby techniczne określają prawidłowy, zgodny ze stanem technicznym i możliwością wykorzystania okres amortyzacji. Na tej podstawie dokonuje się zmiany stawki amortyzacyjnej.

18. Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych ujmowany jest tylko wtedy, gdy:

- jest prawdopodobne, że zostaną osiągnięte przyszłe korzyści ekonomiczne, które można przyporządkować danemu składnikowi aktywów oraz
- można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów.

Składnik wartości niematerialnych początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Wartości niematerialne podlegają amortyzacji. Stawki amortyzacyjne ustalone zostały z uwzględnieniem okresu ekonomicznej użyteczności wartości niematerialnych.

W Grupie na wartości niematerialne składają się przede wszystkim oprogramowanie oraz nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe. Amortyzuje się je metodą liniową przez szacowany okres ich użytkowania od 2 do 12 lat (znaki towarowe).

19. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwale i ich grupy do sprzedaży uznaje się za przeznaczone do sprzedaży, w sytuacji, gdy ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Ten warunek może być spełniony tylko, kiedy wystąpienie transakcji sprzedaży jest wysoce prawdopodobne, a składnik aktywów jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie.

Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do sprzedaży zakłada zamiar kierownictwa Grupy do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu dokonania klasyfikacji. Aktywa trwale sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

20. Utrata wartości

Na każdy dzień bilansowy Spółki Grupy dokonują przeglądu wartości netto składników majątku trwałego w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty ich wartości. Oceniając istnienie przesłanek świadczących o możliwości utraty wartości któregoś ze składników aktywów, analizuje się:

1. Przesłanki pochodzące z zewnętrznych źródeł informacji np.:
 - utrata wartości rynkowej danego składnika aktywów odnotowana w ciągu okresu jest znacznie większa od utraty, której można było się spodziewać w wyniku upływu czasu i zwykłego użytkowania,
 - w ciągu roku nastąpiły lub nastąpią w niedalekiej przyszłości znaczące i niekorzystne dla Grupy zmiany o charakterze technologicznym, rynkowym, gospodarczym, prawnym w otoczeniu, w którym Grupa prowadzi działalność,
 - wartość bilansowa aktywów netto Grupy sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie jest wyższa od wartości ich rynkowej kapitalizacji.
2. Przesłanki pochodzące z wewnętrznych źródeł informacji, np.:
 - dostępne są dowody, że nastąpiła utrata przydatności danego składnika aktywów lub jego fizyczne uszkodzenie,
 - dostępne są dowody pochodzące ze sprawozdawczości wewnętrznej świadczące o tym, że ekonomiczne wyniki uzyskiwane przez dany składnik aktywów są lub w przyszłości będą gorsze od oczekiwanych.

W przypadku, gdy stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. Dla potrzeb oceny utraty wartości aktywa grupuje się na najniższym poziomie, dla którego występują możliwe do zidentyfikowania przepływy pieniężne. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależnymi od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów.

21. Zapasy

Zgodnie z przepisami zawartymi w MSR 2 zapasy wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia nie wyższej od ceny sprzedaży netto. Na cenę nabycia lub koszt wytworzenia zapasów składają się wszystkie koszty zakupu, koszty przetworzenia oraz inne koszty poniesione w trakcie doprowadzenia zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu.

Koszty zakupu zapasów składają się z ceny zakupu, cła, pozostałych podatków, kosztów transportu, załadunku i wyładunku oraz innych kosztów dających się bezpośrednio przyporządkować do pozyskania wyrobów gotowych, materiałów i usług.

- Materiały - Jednostki wchodzące w skład Grupy stosują do wyceny zapasów materiałów cenę nabycia, która z reguły jest równoznaczna z ceną zakupu materiałów. Sporadycznie zdarzają się sytuacje, że Jednostki ponoszą koszty dostawy materiałów, wówczas powiększają one wartość zapasów.

- Wyroby gotowe i produkcja w toku - na koszt wytworzenia zapasów robót w toku i wyrobów gotowych składają się koszty związane bezpośrednio z jednostką produkcji, takie jak robocizna bezpośrednia oraz systematycznie rozłożone, stałe i zmienne pośrednie koszty produkcji, poniesione przy przetwarzaniu materiałów w wyroby gotowe. Dla celów przypisania stałych pośrednich kosztów produkcji do kosztów przetworzenia zapasów przyjmuje się normalną zdolność produkcyjną urządzeń produkcyjnych, rozumianą jako produkcję na średnim poziomie, której uzyskania oczekuje się w czasie kilku okresów, w typowych okolicznościach, z uwzględnieniem utraty zdolności produkcyjnej wynikającej z planowanych remontów.

Stan oraz rozchody materiałów, towarów i wyrobów gotowych są wyceniane przy wykorzystaniu metody FIFO pierwsze przyszło – pierwsze wyszło. W momencie sprzedaży zapasów wartość bilansową tych zapasów ujmuje się jako koszt okresu, w którym ujmowane są odnośne przychody.

22. Odpisy aktualizujące wartość zapasów

Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych składników aktywów obrotowych związane z utratą ich wartości obciążają pozostałe koszty operacyjne. W przypadku ustania przyczyny dokonania odpisu aktualizującego wartość rzeczowych składników obrotowych jest odnoszona na dobro pozostałych przychodów operacyjnych.

Decyzję o konieczności utworzenia odpisów aktualizujących podejmują każdorazowo Zarządy spółek Grupy na podstawie wniosku komórek odpowiedzialnych za prawidłową gospodarkę zapasami.

Na każdy dzień bilansowy służby handlowe, techniczne i produkcyjne Grupy dokonują weryfikacji zalegających zapasów pod kątem ich przydatności. Szczególnej ocenie podlegają zapasy zalegające powyżej 1 roku oraz w przedziałach starszych. Na dzień bilansowy służby techniczne w porozumieniu ze służbami produkcyjnymi i handlowymi określają sposób wykorzystania powyższych zapasów w prognozowanej bieżącej produkcji i obsłudze serwisowej. Służby techniczne oraz służby handlowe są zobowiązane do monitorowania zapasów zalegających w przedziałach czasowych powyżej 1 roku.

23. Aktywa finansowe

Klasyfikacja aktywów finansowych

Aktywa finansowe klasyfikowane są do następujących kategorii wyceny:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Grupa klasyfikuje składnik aktywów finansowych na podstawie modelu biznesowego Grupy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych dla składnika aktywów finansowych (tzw. „kryterium SPPI”). Grupa dokonuje reklasyfikacji inwestycji w instrumenty dłużne wtedy i tylko wtedy, gdy zmianie ulega model zarządzania tymi aktywami.

Wycena na moment początkowego ujęcia

Z wyjątkiem niektórych należności z tytułu dostaw i usług, w momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia składnik aktywów finansowych w jego wartości godziwej, którą w przypadku aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy powiększa się o koszty transakcyjne, które można bezpośrednio przypisać do nabycia tych aktywów finansowych.

Zaprzestanie ujmowania

Aktywa finansowe wyłącza się z ksiąg rachunkowych, w sytuacji gdy:

- Prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych wygasły, lub
- Prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych zostały przeniesione a Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Wycena po początkowym ujęciu

Dla celów wyceny po początkowym ujęciu, aktywa finansowe klasyfikowane są do jednej z czterech kategorii:

- Instrumenty dłużne wyceniane w zamortyzowanym koszcie,
- Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Instrumenty dłużne – aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Składnik aktywów finansowych wycenia się w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do kategorii aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem Grupa klasyfikuje:

- należności handlowe,
- pożyczki spełniające test klasyfikacyjny SPPI, które zgodnie z modelem biznesowym wykazywane są jako utrzymywane w celu uzyskania przepływów pieniężnych,
- środki pieniężne i ekwiwalenty.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i wykazuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody finansowe”.

Instrumenty dłużne – aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych; oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Przychody z tytułu odsetek, różnice kursowe oraz zyski i straty z tytułu utraty wartości ujmowane są w wyniku finansowym i obliczane w taki sam sposób jak w przypadku aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem. Pozostałe zmiany wartości godziwej ujmowane są w przez inne całkowite dochody. W momencie zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych łączny zysk lub strata uprzednio rozpoznana w innych całkowitych dochodach zostają przeklasyfikowane z pozycji kapitału własnego do wyniku finansowego.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i wykazuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody finansowe”.

Grupa nie posiada instrumentów dłużnych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Instrumenty kapitałowe – aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

W momencie początkowego ujęcia Grupa może dokonać nieodwołalnego wyboru dotyczącego ujmowania w innych całkowitych dochodach późniejszych zmian wartości godziwej inwestycji w instrument kapitałowy, który nie jest przeznaczony do obrotu ani nie jest warunkową zapłatą ujętą przez jednostkę przejmującą w ramach połączenia jednostek, do którego ma zastosowanie MSSF 3. Wybór taki dokonywany jest oddzielnie dla każdego instrumentu kapitałowego. Skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach nie podlegają przeklasyfikowaniu do wyniku finansowego. Dywidendy ujmowane są w rachunku zysków i strat wtedy, gdy powstaje uprawnienie jednostki do otrzymania dywidendy, chyba że dywidendy te w oczywisty sposób stanowią odzyskanie części kosztów inwestycji.

Grupa nie posiada instrumentów kapitałowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Składnik aktywów finansowych, które nie spełniają kryteriów wyceny według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zysk lub stratę z wyceny inwestycji dłużnych do wartości godziwej ujmuje się w wyniku finansowym.

Dywidendy ujmowane są w rachunku zysków i strat wtedy, gdy powstaje uprawnienie jednostki do otrzymania dywidendy.

Grupa nie posiada instrumentów kapitałowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Utrata wartości aktywów finansowych

Grupa dokonuje oceny oczekiwanych strat kredytowych (ang. expected credit losses, „ECL”) związanych z instrumentami dłużnymi wycenianymi według zamortyzowanego kosztu i wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, niezależnie od tego, czy wystąpiły przesłanki utraty wartości.

W przypadku należności z tytułu dostaw i usług, Grupa stosuje uproszczone podejście i wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia przy użyciu macierzy rezerw. Grupa wykorzystuje swoje dane historyczne dotyczące strat kredytowych, skorygowane w stosownych przypadkach o wpływ informacji dotyczących przyszłości.

W przypadku pozostałych aktywów finansowych, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym. Jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu

początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia.

Grupa ocenia, że ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od dnia jego początkowego ujęcia w przypadku, gdy opóźnienie w spłacie przekroczy 30 dni.

Jednocześnie, Grupa ocenia, że niewykonanie zobowiązania przez dłużnika (ang. default) następuje w przypadku gdy opóźnienie w spłacie przekroczy 90 dni.

24. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Pozostałe należności obejmują w szczególności zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów. Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

25. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

26. Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów

Obejmują koszty operacyjne dotyczące okresów następujących po okresie, w którym je poniesiono, z wyjątkiem pozostałych kosztów operacyjnych, nie podlegających rozliczeniu w czasie.

Do typowych rozliczeń międzyokresowych czynnych kosztów operacyjnych zalicza się w szczególności:

- koszty ubezpieczeń majątkowych,
- koszty związane z ponoszonymi z góry opłatami, takimi jak: czynsze, opłaty za wieczyste użytkowanie itp.

Przy rozliczaniu kosztów przyszłych okresów, których czas odpisywania nie jest jednoznacznie ustalony, uwzględnia się zasadę ostrożnej wyceny i nie wydłuża nadmiernie okresu rozliczenia, aby nie spowodować nieuzasadnionego aktywowania kosztów.

27. Kapitały własne

Kapitały własne są tworzone i wykazywane zgodnie z przepisami prawa. Na kapitały własne składają się m.in.:

- Kapitał zakładowy
- Kapitał zapasowy
- Zyski zatrzymane

Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy wykazuje się w wartości nominalnej akcji wyemitowanych zgodnie ze statutem i zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS). Podstawową zasadą dokonywania jakichkolwiek zmian w kapitale zakładowym jest to, by wszystkie operacje powodujące ustalenie, zwiększenie lub zmniejszenie tego kapitału zostały poprzedzone uzyskaniem wypisu z rejestru sądowego, potwierdzającego rejestrację zmian i aktualnej wysokości kapitału. Podwyższenie kapitału zakładowego może nastąpić w drodze zmiany statutu i w drodze emisji nowych akcji lub podwyższenia wartości nominalnej akcji dotychczasowych, natomiast obniżenie może nastąpić w drodze zmiany statutu, przez zmniejszenie wartości nominalnej akcji, połączenie akcji lub umorzenie części akcji.

Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzy się z:

- nadwyżek, osiągniętych przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej, pozostałych po pokryciu kosztów emisji akcji,
- z dopłat akcjonariuszy,

- w wysokości 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał zapasowy nie osiągnie co najmniej 1/3 kapitału zakładowego,
- z podziału zysku za dany rok obrotowy – ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Obejmuje wynik wyceny instrumentów zabezpieczających

Zysk zatrzymane

Odzwierciedlają nierozliczony wynik z lat poprzednich pozostający do decyzji Walnego Zgromadzenia, efekty zmian zasad rachunkowości i błędów dotyczących lat poprzednich oraz wynik roku bieżącego.

28. Rezerwy

Rezerwy są to zobowiązania, których termin wymagalności lub kwota nie są pewne.

Spółki Grupy tworzą rezerwy, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- na spółkach ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowy), wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- prawdopodobne jest, że spełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne,
- można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

Spółki Grupy tworzą rezerwy na zobowiązania według następujących tytułów:

- rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, tworzona w związku z występowaniem dodatnich różnic pomiędzy wartością księgową aktywów i pasywów a ich wartością podatkową,
- rezerwy na świadczenia pracownicze,
- pozostałe rezerwy (np. nagrody jubileuszowe, reklamacje).

Rezerwy na świadczenia pracownicze szacowane są metodami zgodnymi z zalecanymi w Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości nr 19. Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw następuje na dzień, na który okazały się zbędne.

Rezerwy na koszty reklamacji ujmowane są w momencie sprzedaży produktów zgodnie z najlepszym szacunkiem, co do przyszłych kosztów koniecznych do poniesienia przez Grupę w przypadku reklamacji jakościowych.

Na każdy dzień bilansowy dokonuje się przeliczenia stanu rezerw, polegającego na przemnożeniu wartości wszystkich zleceń w stosunku, do których Spółki Grupy mają obowiązek świadczyć naprawy gwarancyjne przez wskaźnik napraw osiągnięty w tymże roku.

29. Kredyty bankowe, pożyczki, papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku ze zobowiązaniem.

Przychody i koszty są ujmowane w zysku lub stracie z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

30. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

31. Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone do zysku lub straty netto roku obrotowego. Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (forward) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności. Wartość godziwa kontraktów na zamianę

stóp procentowych jest ustalana na podstawie modelu wyceny uwzględniającego obserwowalne dane rynkowe, w tym w szczególności bieżące terminowe stopy procentowe.

W rachunkowości zabezpieczeń, zabezpieczenia klasyfikowane są jako:

- zabezpieczenie wartości godziwej, zabezpieczające przed ryzykiem zmian wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania, lub
- zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych, zabezpieczające przed zmianami przepływów środków pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanego z ujętym składnikiem aktywów, zobowiązaniem lub prognozowaną transakcją, lub
- zabezpieczenie udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym.

Zabezpieczenie ryzyka walutowego uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania jest rozliczane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych. W momencie ustanowienia zabezpieczenia, Grupa formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób oceny efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem. Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka. Efektywność zabezpieczenia jest oceniana na bieżąco w celu sprawdzenia, czy jest wysoce efektywne we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed zmianami wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub nie ujętego uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które mogłyby wpływać na zysk lub stratę. W przypadku zabezpieczenia wartości godziwej, wartość bilansowa zabezpieczanej pozycji jest korygowana o zyski i/ lub straty z tytułu zmian wartości godziwej wynikających z zabezpieczanego ryzyka, instrument zabezpieczający jest wyceniany do wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujmowane są w zysku lub stracie.

Jeśli nieujęte uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie jest wyznaczone jako pozycja zabezpieczana, późniejsze łączne zmiany wartości godziwej uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmowane są jako składnik aktywów lub zobowiązania, a powstające zyski lub straty ujmowane są w zysku lub stracie. Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego również ujmowane są w zysku lub stracie.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, jeżeli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany, jeżeli zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń lub gdy Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające. Każdą korektę wartości bilansowej zabezpieczanego instrumentu finansowego, do którego stosuje się metodę amortyzowanego kosztu, poddaje się amortyzacji, a dokonane odpisy ujmowane są w zysku lub stracie. Amortyzacja może rozpocząć się od momentu dokonania korekty, jednakże nie później niż w momencie zaprzestania korygowania pozycji zabezpieczanej o zmiany wartości godziwej wynikające z zabezpieczanego ryzyka.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na zysk lub stratę. Część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, która stanowi efektywne zabezpieczenie ujmowane jest w innych całkowitych dochodach, a nieefektywną część ujmowane jest w zysku lub stracie.

Jeśli zabezpieczana planowana transakcja skutkuje następnie ujęciem składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, związane z nią zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i zakumulowane w kapitale własnym przenosi się do rachunku zysków i strat w tym samym okresie, albo w okresach, w których nabyty składnik aktywów lub przyjęte zobowiązanie mają wpływ na zysk lub stratę.

Jeśli zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje następnie ujęciem składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązania niefinansowego, albo planowana transakcja związana ze składnikiem aktywów niefinansowych lub zobowiązaniem niefinansowym staje się uprawdopodobnionym przyszłym zobowiązaniem, do którego będzie się stosować zabezpieczenie wartości godziwej, wtedy zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach są wyłączone z kapitału własnego i włącza się je do kosztu nabycia lub do innej wartości bilansowej składnika aktywów lub zobowiązania.

Zyski lub straty powstałe w wyniku zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają warunków umożliwiających stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń, są ujmowane bezpośrednio w wyniku finansowym netto za bieżący okres.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy instrument zabezpieczający wygasł lub został sprzedany, jego wykorzystanie dobiegło końca lub nastąpiła jego realizacja, bądź gdy zabezpieczenie przestało spełniać warunki umożliwiające stosowanie wobec niego zasad rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku, łączny zysk lub strata na instrumencie zabezpieczającym, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i zakumulowane w kapitale własnym, są nadal wykazywane w kapitale własnym aż do momentu wystąpienia prognozowanej transakcji. Jeżeli Grupa przestała spodziewać się, że prognozowana transakcja nastąpi, wówczas zakumulowany w kapitale własnym łączny zysk lub strata netto są odnoszone do zysku lub straty netto za bieżący okres.

32. Zysk przypadający na jedną akcję

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, w skonsolidowanym rachunku zysków i strat prezentuje podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję: dla wszystkich rodzajów akcji zwykłych, w sposób równie widoczny, w odniesieniu do wszystkich prezentowanych okresów. Rozwodnienie stanowi zmniejszenie zysku przypadającego na jedną akcję na podstawie założenia, że dojdzie do konwersji instrumentów zamiennych na akcje, realizacji opcji lub warrantów albo do emisji akcji zwykłych w następstwie spełnienia określonych warunków. Wyliczenie wskaźnika podstawowego zysku na jedną akcję:

$$\text{Zysk na jedną akcję} = \frac{\text{Zysk pomniejszony o wszelkie koszty i obciążenia z tytułu podatku}}{\text{Średnia ważona liczba akcji występująca w ciągu danego okresu}}$$

W jednostce dominującej nie występują okoliczności, które powodowałyby efekt rozwodnienia zysku.

33. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segment operacyjny jest częścią składową Spółek Grupy, która angażuje się w działalność gospodarczą, w związku z którą może uzyskiwać przychody i ponosić koszty (w tym przychody i koszty związane z transakcjami z innymi częściami składowymi tej samej jednostki) oraz której wyniki działalności są regularnie przeglądane przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w jednostce oraz wykorzystujący te wyniki przy podejmowaniu decyzji o zasobach alokowanych do segmentu i przy ocenie wyników działalności segmentu a także w przypadku której są dostępne oddzielne informacje finansowe.

34. Prezentacja sprawozdania z przepływów pieniężnych.

Grupa wykazuje przepływy pieniężne z działalności operacyjnej posługując się metodą pośrednią, za pomocą której zysk / stratę brutto koryguje się o skutki transakcji, mających bezgotówkowy charakter, o czynne i bierno rozliczenia międzyokresowe dotyczące przeszłych lub przyszłych wpływów lub płatności środków pieniężnych dotyczących działalności operacyjnej oraz o pozycje przychodowe i kosztowe związane z przepływami pieniężnymi z działalności inwestycyjnej lub finansowej.

Działalność inwestycyjna polega m.in. na nabywaniu i sprzedaży inwestycji krótkoterminowych nie zaliczonych do ekwiwalentów środków pieniężnych. Ponadto pożyczki udzielane stronom trzecim (inne niż pożyczki udzielane przez instytucje finansowe) stanowią rodzaj przepływów pieniężnych wynikających z działalności inwestycyjnej, stąd pożyczki udzielane przez Spółki Grupy podmiotom spoza niej są klasyfikowane wraz ze spłatą i odsetkami w rachunku przepływów pieniężnych jako działalność inwestycyjna.

Działalność finansowa zgodnie z MSR 7 jest działalnością, w wyniku której zmianie ulega wysokość i struktura wniesionego kapitału własnego oraz zadłużenia jednostki gospodarczej. Wśród przepływów pieniężnych powstających w wyniku działalności finansowej są wpływy z pożyczek hipotecznych oraz innych krótkoterminowych i długoterminowych pożyczek, stąd pożyczki zaciągnięte wraz z ich spłatą i odsetkami wykazuje się w rachunku przepływów pieniężnych w działalności finansowej.

W bilansie pożyczki udzielone Grupa prezentuje w aktywach jako pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe, natomiast pożyczki zaciągnięte w pasywach – krótkoterminowe zobowiązania – kredyty i pożyczki.

35. Ważne oszacowania i osądy

Spółki Grupy dokonują szacunków, osądów i przyjmują założenia dotyczące przyszłości. Szacunki i związane z nimi założenia opierają się o doświadczenia historyczne, plany na przyszłość oraz inne istotne czynniki. Rzeczywiste wyniki mogą odbiegać od przyjętych szacunków. Szacunki i leżące u ich podstaw założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmianę wielkości szacunkowych ujmuje się w okresie, w którym nastąpiła weryfikacja, jeśli dotyczy ona wyłącznie tego okresu, lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych.

Szacunki i osądy zostały dokonane w następujących obszarach:

- okres użytkowania aktywów trwałych – spółki dokonują weryfikacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych pod kątem utraty wartości. Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych uwzględniane są następujące czynniki:
 - 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
 - 2) utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
 - 3) prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów,
 - 4) oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji,
 - 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono w Grupie przypadków konieczności zmiany okresu użytkowania aktywów trwałych.

W przypadku wystąpienia przesłanek utraty wartości utworzone zostały odpisy aktualizujące, które zostały przedstawione w notcie 15.
- podatek odroczonego – szczegóły omówiono w notcie 26. Grupa nie utworzyła aktywu z tytułu odroczonego podatku dochodowego od ujemnych różnic przejściowych dotyczących wytworzonych we własnym zakresie znaków towarowych, z uwagi na fakt, iż nie sporządza prognoz finansowych obejmujących okres w którym planuje się realizację tego aktywu.
- rezerwy na świadczenia pracownicze oraz inne rezerwy – szczegóły zostały omówione w notach 29 i 30.

36. Informacje ujawniane na temat podmiotów powiązanych

Podmiot powiązany jest osobą lub jednostką związaną z Grupą Kapitałową.

Osoba lub bliski członek rodziny tej osoby jest związany ze Grupą, jeżeli spełnione są warunki określone w MSR 24.

Jeśli w okresie objętym sprawozdaniem finansowym Grupa przeprowadzała transakcje z podmiotami powiązanymi, ujawnia ona informacje dotyczące istoty związku z podmiotem powiązanym oraz wszelkie informacje dotyczące tych transakcji i nierozliczonych sald należności, w tym zobowiązań, niezbędnych użytkownikom do zrozumienia potencjalnego wpływu tego związku na sprawozdanie finansowe.

Jednostkami powiązanymi w stosunku do Grupy są spółki powiązane bezpośrednio i pośrednio przez jednostkę dominującą najwyższego szczebla to jest spółkę TDJ S.A. Transakcje z jednostkami powiązanymi zostały ujawnione w notcie 36.

4. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY

Przychody ze sprzedaży Grupy prezentują się następująco:

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Działalność kontynuowana		
Przychody ze sprzedaży produktów	389 365	344 030
Przychody ze świadczenia usług	4 265	5 301
Pozostałe przychody ze sprzedaży	1 971	1 555
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	11 647	9 806
Razem przychody z działalności kontynuowanej	407 248	360 692
Działalność zaniechana		
Przychody ze sprzedaży produktów	0	2 508
Przychody ze sprzedaży materiałów	127	1 460
Razem przychody z działalności zaniechanej	127	3 968
Ogółem przychody	407 375	364 660

5. SEGMENTY OPERACYJNE

Zgodnie z wymogami MSSF 8, Grupa identyfikuje segmenty operacyjne w oparciu o wewnętrzne raporty dotyczące tych elementów, które są regularnie weryfikowane przez osoby decydujące o przydzielaniu zasobów do danego segmentu i oceniające jego wyniki finansowe. Organizacja i zarządzanie Grupą odbywa się w podziale na segmenty, uwzględniające rodzaj oferowanych wyrobów i świadczonych usług:

- Odlewy (Odlewnia Żeliwa „Śrem” SA i Pioma-Odlewnia Sp. z o.o.)
- Odkuwki (Kuźnia „Glinik” Sp. z o.o.)
- Pozostała działalność

	Przychody		Zysk w segmencie	
	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Działalność kontynuowana				
Odlewy	295 723	265 204	63 769	49 937
Odkuwki	92 448	77 957	22 158	15 063
Pozostała działalność	19 077	17 531	3 518	3 696
Razem	407 248	360 692	89 445	68 696
Koszty sprzedaży i zarządu			(52 680)	(49 528)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne			(13 236)	(9 237)
Przychody i koszty finansowe			(2 149)	(1 680)
Zysk przed opodatkowaniem			21 380	8 251
Podatek dochodowy			(8 140)	(2 036)
Zysk netto z działalności kontynuowanej			13 240	6 215
Działalność zaniechana				
Zysk z działalności zaniechanej			704	655
Zysk netto			13 944	6 870

Grupa nie przypisuje aktywów i zobowiązań do poszczególnych segmentów.

Do segmentów nie przypisuje również pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, przychodów i kosztów finansowych oraz podatku dochodowego. Przychody segmentów w całości zostały uzyskane od zewnętrznych klientów.

W segmentach Odlewy i Odkuwki odnotowano 1 klienta którego obroty przekraczały 10% przychodów segmentu.

Grupa prowadzi działalność na terenie Polski, Unii Europejskiej i państw pozostałych. Działalność produkcyjna wszystkich segmentów branżowych prowadzona jest na terenie Polski.

W tabeli poniżej zaprezentowano informacje dotyczące rynków zbytu działalności kontynuowanej Grupy.

Działalność kontynuowana	Za okres 01.01.2018 do 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 do 31.12.2017
Polska	217 945	170 577
Unia Europejska	176 522	179 642
Pozostałe kraje europejskie	10 066	9 207
Pozostałe kraje	2 715	1 266
Razem	407 248	360 692
Kraj	217 945	170 577
Zagranica	189 303	190 115

6. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Koszty według rodzaju		
Amortyzacja	(18 270)	(19 580)
- amortyzacja wartości niematerialnych	(1 021)	(1 002)
- amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(17 249)	(18 578)
Zużycie materiałów i energii	(208 629)	(180 473)
Usługi obce	(46 285)	(45 963)
Podatki i opłaty	(5 636)	(5 094)
Wynagrodzenia	(77 111)	(65 005)
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	(21 210)	(18 338)
Pozostałe koszty rodzajowe	(4 939)	(4 464)
Koszty według rodzaju, razem	(382 080)	(338 917)
Zmiana stanu zapasów, produktów i rozliczeń międzyokresowych	21 457	2 628
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	1 006	3 588
Koszty sprzedaży	9 801	10 512
Koszty ogólnego zarządu	42 879	39 016
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	(306 937)	(283 173)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(10 866)	(8 823)
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów	(317 803)	(291 996)

7. POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE

Pozostałe przychody operacyjne

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk ze sprzedaży majątku trwałego	0	395
Rozwiązane rezerwy		
- na reklamacje	0	77
- na zobowiązania	0	167
- na świadczenia pracownicze	0	265
- pozostałe	31	626
Rozwiązane odpisy aktualizujące		
- rozwiązanie odpisu aktualizującego zapasy	1 039	523
- rozwiązanie odpisy aktualizujące należności	400	92
Odzyski z likwidacji aktywów trwałych	605	402
Złomowanie	200	286
Odszkodowania	167	311
Przychody ze sprzedaży certyfikatów energetycznych	710	293
Umorzona pożyczka z NFOŚiGW	0	540
Nadwyżki inwentaryzacyjne	56	151
Inne	240	207
Pozostałe przychody operacyjne, razem	3 448	4 335

Pozostałe koszty operacyjne

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Straty na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	(789)	0
Utworzone odpisy aktualizujące:		
- rzeczowe aktywa trwałe	(8 485)	0
- zapasy	(1 196)	(2 556)
- należności handlowe	(867)	(1 645)
Utworzone rezerwy		
- na świadczenia pracownicze	(429)	(10)
- na reklamacje	(881)	(1 212)
- na zobowiązania	(403)	0
- na postępowanie kontrolne	(951)	0
- pozostałe	(120)	(693)
Poniesione koszty reklamacji	(839)	(885)
Koszty likwidacji środków trwałych	0	(3 031)
Kary, grzywny, odszkodowania	(260)	(354)
Należności umorzone	0	(63)
Złomowanie	(474)	(1 031)
Darowizny	(211)	(205)
Niedobory inwentaryzacyjne	(338)	(1 366)
Odprawy dla zwalnianych pracowników	0	(5)
Pozostałe	(441)	(516)
Pozostałe koszty operacyjne, razem	(16 684)	(13 572)

8. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE

Przychody finansowe

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Przychody z tytułu odsetek	126	179
Dodatnie różnice kursowe	537	0
Rozliczanie instrumentów finansowych	241	5 723
Wycena instrumentów finansowych	0	518
Pozostałe przychody finansowe	0	7
Przychody finansowe razem	904	6 427

Koszty finansowe

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Odsetki od kredytów	(604)	(1 050)
Odsetki od obligacji	(1 567)	(1 566)
Odsetki budżetowe	0	(4 472)
Pozostałe odsetki	(143)	(130)
Koszt nabycia jednostek zależnych	0	(21)
Ujemne różnice kursowe	(12)	(632)
Utworzone rezerwy na zobowiązania odsetkowe	0	(113)
Prowizje od kredytów i wyemitowanych instrumentów finansowych	(144)	(102)
Rozliczanie instrumentów finansowych	(15)	0
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(507)	0
Pozostałe koszty finansowe	(61)	(21)
Koszty finansowe razem	(3 053)	(8 107)

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

9. PODATEK DOCHODOWY

Obciążenie podatkowe w sprawozdaniu z całkowitych dochodów z działalności kontynuowanej

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Bieżący podatek dochodowy	(7 784)	(1 850)
Odroczony podatek dochodowy	(465)	(247)
Obciążenie podatkowe ogółem	(8 249)	(2 097)
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	(8 140)	(2 036)
Podatek dochodowy dotyczący pozostałych całkowitych dochodów	(109)	(61)

Efektywna stawka podatkowa z działalności kontynuowanej

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	21 380	8 251
Podatek wg obowiązującej stawki podatkowej	(4 062)	(1 568)
Podatek wynikający z przychodów nie będących podstawą opodatkowania	89	0
Podatek od przychodów włączonych do podstawy opodatkowania	(2)	(138)
Podatek wynikający z kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodu:		
- Utworzenie niepodatkowych rezerw i odpisów aktualizujących	(482)	(180)
- PFRON	(152)	(117)
- niedobory, straty w aktywach, kary i odszkodowania	(288)	(88)
- odsetki budżetowe	0	(850)
- nierozliczone straty podatkowe	0	(138)
- opłaty licencyjne	(785)	0
- pozostałe	(291)	(228)
Podatek wynikający z nieutworzonego aktywa od straty podatkowej i odsetek za rok bieżący	(894)	0
Podatek wynikający z rozwiązane go aktywa od straty podatkowej i odsetek z lat ubiegłych	(1 805)	0
Podatek wynikający z nieutworzonego aktywa od straty podatkowej z działalności kapitałowej	(739)	0
Podatek wynikający z kosztów z lat poprzednich	1 271	1 271
Razem obciążenie podatkowe z działalności kontynuowanej	(8 140)	(2 036)
Efektywna stawka podatkowa	38,1%	24,7%

Podatkowa Grupa Kapitałowa

PGO SA wraz z podmiotami zależnymi: Piomą-Odlewnia Spółka z o.o. oraz Kuźnią Glinik Spółka z o.o. do dnia 31.12.2017 roku tworzyła podatkową grupę kapitałową. Umowa została zawarta na okres od 01.07.2015 do 31.12.2017 r. Podatkowa Grupa Kapitałowa uległa rozwiązaniu po upływie terminu na jaki została utworzona.

10. DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA

W roku 2017 i 2018 Grupa zakwalifikowała do działalności zaniechanej wyniki likwidowanego oddziału w Tarnowskich Górach. Wynik działalności zaniechanej uwzględniony w rachunku zysków i strat roku bieżącego oraz roku ubiegłego obejmuje przychody ze sprzedaży produktów, materiałów oraz nieruchomości, a także koszty ich nabycia oraz koszty poniesione w związku z likwidacją oddziału

Rachunek zysków i strat

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Działalność zaniechana		
Przychody ze sprzedaży	127	3 968
Koszt własny sprzedaży	(122)	(4 387)
Zysk brutto na sprzedaży	5	(419)
Koszty sprzedaży	0	(109)
Koszty zarządu	(389)	(1 881)
Pozostałe przychody operacyjne	1 253	7 797
Pozostałe koszty operacyjne	0	(4 579)
Zysk z działalności operacyjnej	869	809
Zysk przed opodatkowaniem	869	809
Podatek dochodowy	(165)	(154)
Zysk netto z działalności zaniechanej	704	655

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk netto	704	655
Inne całkowite dochody:	0	0
Całkowite dochody z działalności zaniechanej ogółem	704	655

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk przed opodatkowaniem z działalności zaniechanej	869	809
Amortyzacja dotycząca działalności zaniechanej	0	851
Podatek dochodowy od działalności zaniechanej	(165)	(154)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	704	1 506
Przepływy pieniężne netto, razem	704	1 506
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych	704	1 506
Środki pieniężne na początek okresu	1 506	0
Środki pieniężne na koniec okresu	2 210	1 506

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Koszty wg rodzaju:		
Amortyzacja	0	(851)
- amortyzacja wartości niematerialnych	0	0
- amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	0	(851)
Zużycie materiałów i energii	(4)	(1 016)
Usługi obce	(251)	(759)
Podatki i opłaty	(66)	(273)
Wynagrodzenia	(59)	(805)
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	(7)	(149)
Pozostałe koszty rodzajowe	(2)	(15)
Koszty według rodzaju, razem	(389)	(3 868)
Zmiana stanu zapasów, produktów i rozliczeń międzyokresowych	0	(2 509)
Koszty sprzedaży	0	109
Koszty ogólnego zarządu	389	1 881
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	0	(4 387)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(122)	0
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów	(122)	(4 387)

11. KOSZTY ZATRUDNIENIA

Przeciętne zatrudnienie w Grupie:

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Pracownicy umysłowi	381	375
Pracownicy fizyczni	823	790
Pracownicy na urloпах wychowawczych	0	0
Razem	1 204	1 165

Koszty zatrudnienia:

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Wynagrodzenia	(77 111)	(65 810)
Składki na ubezpieczenie społeczne	(15 282)	(13 132)
Inne świadczenia pracownicze	(5 928)	(5 355)
Razem koszty zatrudnienia	(98 321)	(84 297)

12. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk netto danego roku dla celów wyliczenia zysku na jedną akcję	13 944	6 870
Średnia ważona liczba akcji dla potrzeb wyliczenia wartości zysku na jedną akcję	96 300 000	96 300 000
Zysk na jedną akcję zwykłą w złotych	0,14	0,07

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku, który przypada na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej, przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu. W Grupie nie występują okoliczności, które powodowałyby efekt rozwodnienia zysku.

13. DYWIDENDY

27.06.2017 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło Uchwałę nr 8 o podziale zysku za rok 2016, która przewidywała wypłatę dywidendy w łącznej kwocie 35.631 tys. zł tj. 0,37 zł na jedną akcję. Do wypłaty dywidendy uprawnionych jest 96.300.000 akcji zwykłych na okaziciela serii A i B. Do dywidendy uprawnieni byli akcjonariusze, będący posiadaczami akcji w dniu 03 lipca 2017 r. Dywidenda została wypłacona w dniu 10.07.2017 roku.

W roku 2018 dywidenda nie była wypłacana.

14. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Wartość brutto	48 614	33 045
Umorzenie	(12 014)	(11 429)
Odpisy aktualizujące	(4 119)	(4 119)
Wartości niematerialne, razem	32 481	17 497

Zmiana stanu wartości niematerialnych w okresie 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018

	Prace rozwojowe	Wartość firmy	Licencje	Razem
Wartość brutto				
Stan na początek okresu	2 266	13 334	17 445	33 045
Nabycie	14 806	0	1 199	16 005
Likwidacje	0	0	(436)	(436)
Stan na koniec okresu	17 072	13 334	18 208	48 614
Umorzenie i utrata wartości				
Stan na początek okresu	(681)	0	(10 748)	(11 429)
Amortyzacja	(76)	0	(945)	(1 021)
Likwidacje	0	0	436	436
Stan na koniec okresu	(757)	0	(11 257)	(12 014)
Utrata wartości				
Stan na początek okresu	0	(4 119)	0	(4 119)
Zmniejszenie odpisów	0	0	0	0
Stan na koniec okresu	0	(4 119)	0	(4 119)
Wartość netto	16 315	9 215	6 951	32 481

Zmian stanu wartości niematerialnych w okresie 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017

	Prace rozwojowe	Wartość firmy	Licencje	Razem
Wartość brutto				
Stan na początek okresu	0	9 215	16 967	26 182
Nabycie	1 510	0	36	1 546
Włączenie do konsolidacji	756	4 119	443	5 318
Likwidacje	0	0	(1)	(1)
Stan na koniec okresu	2 266	13 334	17 445	33 045
Umorzenie i utrata wartości				
Stan na początek okresu	0	0	(9 392)	(9 392)
Amortyzacja	(76)	0	(926)	(1 002)
Włączenie do konsolidacji	(605)	0	(431)	(1 036)
Likwidacje	0	0	1	1
Stan na koniec okresu	(681)	0	(10 748)	(11 429)
Utrata wartości				
Stan na początek okresu	0	0	0	0
Włączenie do konsolidacji	0	(4 119)	0	(4 119)
Zmniejszenie odpisów	0	0	0	0
Stan na koniec okresu	0	(4 119)	0	(4 119)
Wartość netto	1 585	9 215	6 697	17 497

Najistotniejszymi pozycjami wartości niematerialnych – za wyjątkiem wartości firmy omówionej w nocie 15 – są prace rozwojowe w wysokości 16.315 tys. zł realizowane w ramach projektów:

- „Innowacyjna, wykorzystująca analizę termiczną ATD, technologia wytwarzania samoszasilającego się, wysokojakościowego żeliwa do produkcji odlewów nowej generacji o podwyższonych parametrach jakościowych”.
- „Demonstracja technologii wytwarzania innowacyjnych odlewów stalowych przeznaczonych do zastosowania w ekstremalnych warunkach eksploatacji”.

Amortyzacja wartości niematerialnych została ujęta w koszt własny sprzedaży.

15. WARTOŚĆ FIRMY

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Kuźnia Glinik Sp. z o.o.	9 040	9 040
PGO Spółka Akcyjna S.K.A.	26	26
PGO Spółka Akcyjna ESTATE S.K.A.	149	149
Wartość firmy, razem	9 215	9 215

Na dzień 31 grudnia 2018 roku przeprowadzono testy na utratę wartości firmy Kuźni „Glinik” Sp. z o.o., PGO Spółka Akcyjna S.K.A. oraz PGO Spółka Akcyjna ESTATE S.K.A. w wyniku których nie zidentyfikowano konieczności utworzenia odpisu z tytułu utraty wartości. Wartość firmy dla celów testów na utratę wartości firmy Kuźnia Glinik Sp. z o.o. została alokowana do segmentu operacyjnego „Odkuwki”. Natomiast wartość firmy spółek PGO Spółka Akcyjna S.K.A. oraz PGO Spółka Akcyjna ESTATE S.K.A. do segmentu „Pozostała działalność”. Wartość odzyskiwalna ośrodka, do którego alokowano wartość firmy odpowiada jego wartości użytkowej, którą ustalono metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Przy ustalaniu wartości użytkowej ośrodka oparto się na pięcioletnich prognozach finansowych. W prognozach przyjęto bezpieczne założenia co do prognoz rynkowych w zakresie kształtowania się przychodów ze sprzedaży oraz rentowności (od 10 do 30%). W kalkulacji przyjęto stopę WACC na poziomie 10%. Założono kontynuację działalności po okresie prognozy, a dla określenia wartości rezydualnej zastosowano wzór na rentę wieczystą.

Wyniki przeprowadzonych testów wykazały następujące rezultaty:

CGU (wartość firmy)	Wartość księgowa	Wartość odzyskiwalna	Utrata wartości
Kuźni „Glinik” Sp. z o.o.	9 040	146 293	brak
PGO Spółka Akcyjna S.K.A.	26	11 396	brak
PGO Spółka Akcyjna ESTATE S.K.A.	149	13 025	brak
Razem	9 215	170 715	

Poniżej przedstawiono zestawienie wpływu zmiany wybranych czynników na łączną wartość użytkową ośrodków generujących przepływy pieniężne:

	Wartość wyjściowa	Zmiana	
		-1 p.p.	+1 p.p.
wpływ zmiany stopy dyskontowej	170 715	26 925	(21 713)
wpływ zmiany zysku z działalności operacyjnej	170 715	(462)	1 000

Gdyby do testy przyjęto stopę WACC na poziomie 45% wartość odzyskiwalna CGU Kuźnia Glinik Sp. z o.o., byłaby bliska wartości księgowej, w przypadku testy pozostałych CGU, stopa WACC musiałaby sięgnąć kilkuset procent.

16. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Wartość brutto	356 277	358 575
Umorzenie	(139 182)	(130 309)
Odpisy aktualizujące	(15 435)	(8 030)
Wartość netto	201 660	220 236
Środki trwałe w budowie	14 819	2 824
Rzeczowe aktywa trwałe	216 479	223 060

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Własne:		
-użytkowane	200 696	219 580
- w budowie	14 819	2 824
Używane na podstawie umowy leasingu, dzierżawy	964	656
Razem	216 479	223 060

Zmiana stanu środków trwałych w okresie 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018

	grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	Środki trwałe, razem
Wartość brutto						
Stan na początek okresu	16 850	131 796	191 464	5 543	12 922	358 575
Zakupy	27	1 342	5 777	858	477	8 481
Wytworzenie w ramach własnej produkcji	0	0	67	0	0	67
Inne zwiększenia (leasing)	0	0	0	645	576	1 221
Sprzedaż	(151)	(848)	(21)	(763)	(1)	(1 784)
Likwidacje	0	(821)	(9 165)	(15)	(135)	(10 136)
Inne zmniejszenia	0	0	0	(147)	0	(147)
Stan na koniec okresu	16 726	131 469	188 122	6 121	13 839	356 277
Umorzenie						
Stan na początek okresu	(409)	(33 476)	(87 420)	(2 383)	(6 621)	(130 309)
Amortyzacja	0	(3 204)	(12 359)	(857)	(829)	(17 249)
Likwidacje	0	629	6 987	15	127	7 758
Sprzedaż	25	116	14	424		579
Inne zmniejszenia	0	0	1	37	1	39
Stan na koniec okresu	(384)	(35 935)	(92 777)	(2 764)	(7 322)	(139 182)
Utrata wartości						
Stan na początek okresu	(447)	(3 180)	(4 220)	(78)	(105)	(8 030)
Zwiększenie odpisów	0	(5 651)	(2 823)	0	(11)	(8 485)
Zmniejszenie odpisów	126	745	169		40	1 080
Stan na koniec okresu	(321)	(8 086)	(6 874)	(78)	(76)	(15 435)
Wartość netto	16 021	87 448	88 471	3 279	6 441	201 660

Zmiana stanu środków trwałych w okresie 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017

	grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe, razem
Wartość brutto						
Stan na początek okresu	16 310	118 780	180 171	3 990	11 655	330 906
Zakupy	0	800	3 721	1 816	141	6 478
Wytworzenie w ramach własnej produkcji	0	56	0	0	0	56
Włączenie do konsolidacji	1 144	16 168	26 170	600	1 273	45 355
Inne	0	0	0	147	0	147
Sprzedaż	0	0	(5 196)	(439)	(35)	(5 670)
Likwidacje	0	(995)	(13 402)	(571)	(112)	(15 080)
Przekwalifikowanie do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(604)	(3 013)	0	0	0	(3 617)
Inne	0	0	0	0	0	0
Stan na koniec okresu	16 850	131 796	191 464	5 543	12 922	358 575
Umorzenie						
Stan na początek okresu	0	(27 854)	(72 427)	(1 954)	(4 831)	(107 066)
Amortyzacja	(10)	(3 634)	(13 989)	(834)	(962)	(19 429)
Włączenie do konsolidacji	(418)	(3 130)	(11 676)	(383)	(951)	(16 558)
Likwidacje	0	783	9 419	510	99	10 811
Sprzedaż	0	0	1 253	278	24	1 555
Przekwalifikowanie do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	19	359	0	0	0	378
Stan na koniec okresu	(409)	(33 476)	(87 420)	(2 383)	(6 621)	(130 309)
Utrata wartości						
Stan na początek okresu	0	0	(284)	(66)	0	(350)
Włączenie do konsolidacji	(631)	(3 597)	(4 966)	(61)	(144)	(9 399)
Zmniejszenie odpisów	184	417	1 030	49	39	1 719
Stan na koniec okresu	(447)	(3 180)	(4 220)	(78)	(105)	(8 030)
Wartość netto	15 994	95 140	99 824	3 082	6 196	220 236

W roku 2018 utworzono odpisy aktualizacyjne na kwotę 8.485 tys. zł w związku z przyjęciem do realizacji „Planu reorganizacji majątkowej PGO ESTATE i Odlewni Żeliwa „ŚREM” Sp. z o.o.” Plan przewiduje, że powierzchnia gruntów i budynków, na których będzie prowadzona działalność odlewnicza spółki Odlewnia Żeliwa "ŚREM" Sp. z o.o. zostanie zmniejszona o majątek nieoperacyjny, który nie jest kluczowy dla procesu produkcyjnego. Działania będą się wiązały z realokacją części procesów operacyjnych w inne miejsca zakładu. Konsekwencją tych działań będzie również likwidacja lub sprzedaż części aktualnego majątku spółki, który w wyniku reorganizacji stanie się zbędny. Jednocześnie odwrócono odpisy aktualizacyjne na kwotę 1.080 tys. zł. Miało to związek ze kontynuowaną sprzedażą lub likwidacją środków trwałych w oddziale w Tarnowskich Górach.

W roku 2017 odwrócono odpisy aktualizacyjne na kwotę 1.719 tys. zł. Miało to związek ze sprzedażą lub likwidacją środków trwałych w oddziale w Tarnowskich Górach.

Koszt wytworzenia rzeczowych aktywów trwałych na własne potrzeby

W roku 2018 Grupa poniosła nakłady na wytworzenie rzeczowych aktywów trwałych w wysokości 67 tys. zł, odpowiednio w roku 2017 kwotę 56 tys. zł.

Poniesione w ostatnim roku i planowane na następny rok nakłady na rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne

Rodzaj nakładów	Wartość nakładów poniesionych w 2018 r.	Wartość nakładów poniesionych w 2017 r.
Rzeczowe aktywa trwałe	3 728	800
Urządzenia techniczne i maszyny	10 345	3 721
Środki transportu	1 173	1 816
Inne środki trwałe	1 480	141
Wartości niematerialne	19 755	1 546
Razem	36 481	8 024

Przewidywana wartość nakładów inwestycyjnych w roku 2019 wynosi 57.906 tys. zł

Dodatkowe ujawnienia

Grupa nie posiada tymczasowo niewykorzystanych środków trwałych.

Wartość bilansowa brutto całkowicie umorzonych środków trwałych, które nadal znajdują się w użyciu na dzień 31.12.2018 wynosi 26.489 tys. zł (21.304 tys. zł na dzień 31.12.2017 r), a wartość bilansowa brutto całkowicie umorzonych wartości niematerialnych wynosiła odpowiednio 8.841 tys. zł i 9.085 tys. zł. Wartość bilansowa środków trwałych wycofanych z użycia i nie sklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF wynosi na dzień 31.12.2018 r. 298 tys. zł. (na dzień 31.12.2017 wynosiła 298 tys. zł).

Na dzień 31.12.2018 zobowiązania Grupy z tytułu podpisanych umów na zakup rzeczowych aktywów trwałych, których realizacja i płatność jest planowana w następnym okresie sprawozdawczym, wynosiły 1.158 tys. zł (1.091 tys. zł. na dzień 31.12.2017).

17. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

Grupa posiada w Śremie, ul. Staszica 1 przeklasyfikowane do kategorii nieruchomości inwestycyjnych środki trwałe nie wykorzystywane obecnie przy produkcji, które są traktowane jako źródło przychodów z czynszów lub są utrzymywane ze względu na spodziewany przyrost ich wartości. Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych została ustalona przez rzeczoznawcę majątkowego według stanu na 31 grudnia 2018 roku. Weryfikacji wyceny nieruchomości inwestycyjnych, przeprowadzonej zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Wyceny, dokonano poprzez odniesienie do rynkowych cen transakcyjnych dotyczących podobnych nieruchomości. Wycena wykazała utratę wartości nieruchomości inwestycyjnych w wysokości 10 tys. zł.

Zmiana stanu nieruchomości inwestycyjnych

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	1 167	1 167
Utrata wartości	(10)	0
Stan na koniec okresu	1 157	1 167

Koszty utrzymania nieruchomości inwestycyjnych w roku 2018 wyniosły 222 tys. zł (w 2017 roku = 249 tys. zł). Grupa w roku 2018 ani w roku 2017 nie osiągnęła przychodów z czynszów.

Szczegóły o nieruchomości inwestycyjnych oraz informacje na temat hierarchii wartości godziwych przedstawiają się następująco:

Stan na dzień 31 grudnia 2018

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Nieruchomość w Śremie, ul. Staszica 1	0	1 157	0	1 157

Stan na dzień 31 grudnia 2017

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Nieruchomość w Śremie, ul. Staszica 1	0	1 167	0	1 167

W trakcie roku bieżącego obrotowego ani w trakcie roku poprzedniego nie wystąpiły przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych pomiędzy poziomami.

18. JEDNOSTKI ZALEŻNE

Nazwa jednostki	Siedziba	Charakter powiązania	procent posiadanego kapitału zakładowego	udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu
Pioma-Odlewnia Sp. z o.o.	Piotrków Trybunalski	Jednostka zależna powiązana bezpośrednio	100%	100%
Kuźnia Glinik Sp. z o.o.	Gorlice	Jednostka zależna powiązana bezpośrednio	100%	100%
Odlewnia Żeliwa Śrem Sp. z o.o.	Śrem	Jednostka zależna powiązana bezpośrednio	100%	100%
PGO Spółka Akcyjna S.K.A.	Katowice	Jednostka zależna powiązana pośrednio	100%	100%
PGO Spółka Akcyjna Estate S.K.A.	Katowice	Jednostka zależna powiązana pośrednio	100%	100%
PGO Services Sp. z o.o.	Katowice	Jednostka zależna powiązana bezpośrednio	100%	100%

19. ZAPASY

Wartość zapasów po uwzględnieniu odpisów aktualizujących wynosi:

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Materiały	24 572	32 352
Półprodukty i produkty w toku	25 803	26 208
Produkty gotowe	14 247	6 966
Towary	26	116
Zaliczki na dostawy	39	2
Zapasy, razem	64 687	65 644

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Stan na początek roku	4 565	1 617
Utworzenie odpisu	1 196	2 556
Zwiększenie odpisu - włączenie do konsolidacji	0	1 320
Wykorzystanie odpisu	(2 416)	(405)
Rozwiązanie odpisu	(1 039)	(523)
Stan na koniec roku	2 306	4 565

Koszty zapasów ujęte w kosztach bieżącego okresu obrachunkowego wyniosły 160.639 tys. zł (143.967 tys. zł za rok 2017).

Koszty odpisów aktualizujących zapasy w kwocie 1.196 tys. zł (2.556 tys. zł za rok 2017) oraz wykorzystania i odwrócenie odpisów aktualizujących w kwocie 3.456 tys. zł (928 tys. zł w roku 2017) ujęte zostały w pozostałych kosztach/przychodach operacyjnych. Odpisy odwrócono w związku ze zużyciem lub sprzedażą zapasów.

Zakłada się, że realizacja sprzedaży/zużycia zapasów nastąpi w okresie krótszym niż 12 miesięcy.

20. NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	16 214	15 165
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek	55 596	56 040
Pozostałe należności	584	1 565
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności, razem	72 394	72 770
Odpisy aktualizujące wartość należności	12 731	11 051
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	85 125	83 821

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności krótkoterminowe

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Stan na początek roku	11 051	3 054
Zmiana zasad rachunkowości (MSSF 9)	1 110	0
Stan na początek okresu po korekcie	12 161	3 054
Utworzenie odpisu na należności przeterminowane	867	1 645
Utworzenie odpisu na wystawione noty odsetkowe	61	0
Zwiększenie odpisu - włączenie do konsolidacji	0	7 469
Wycena należności w walutach na dzień bilansowy	88	0
Wykorzystanie odpisów	0	(958)
Wycena należności w walutach na dzień bilansowy	0	(53)
Rozwiązanie odpisów - kwoty odzyskane w ciągu roku	(400)	(92)
Rozwiązanie odpisów na odsetki- kwoty odzyskane w ciągu roku	(46)	(14)
Stan na koniec roku	12 731	11 051
w tym:		
odpisy aktualizujące należności z tytułu dostaw i usług	9 570	8 328
odpisy aktualizujące inne należności	3 161	2 723

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Należności niewymagalne, płatne:	47 938	49 003
Do 1 miesiąca	29 753	34 498
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	18 169	13 911
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	16	594
Należności przeterminowane:	34 026	32 095
Do 1 miesiąca	15 421	15 119
1 - 3 miesięcy	7 476	7 233
3 - 6 miesięcy	2 227	2 540
6 - 12 miesięcy	1 446	1 219
powyżej 1 roku	7 456	5 984
Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności - brutto	81 964	81 098
Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności	(9 570)	(8 328)
Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności netto	72 394	72 770

Należności z tytułu podatków

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Należności z tytułu podatków	11 569	16 569
w tym z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	461	37

Należności z tytułu podatków na dzień 31.12.2018 oraz 31.12.2017 roku stanowiły przede wszystkim bieżące rozliczenia podatku od towarów i usług.

21. POZOSTAŁE KRÓTKOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE

Pozostałe aktywa finansowe

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Udziały i akcje	1	1
Wycena FX	947	949
Pozostałe aktywa finansowe	948	950

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Rachunki bankowe	2 562	3 890

Środki pieniężne zgromadzone są na rachunkach bankowych spółek wchodzących w skład grupy. W związku z powyższym wartość księgowa tych aktywów odpowiada ich wartości godziwej.

22. POZOSTAŁE AKTYWA KRÓTKOTERMINOWE

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Ubezpieczenia majątkowe	289	272
Serwis oprogramowania	164	89
Usługi do rozliczenia w czasie	80	30
Pozostałe	65	62
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	598	453

23. AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY

W dniu 17 stycznia 2018 roku dokonano zbycia nieruchomości w Tarnowskich Górach, przekwalifikowanych uprzednio do Aktywów przeznaczonych do sprzedaży.

Transakcja była związana z likwidacją oddziału spółki Pioma Odlewnia Spółka z o.o.

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Grunty	0	585
Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	0	2654
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	0	3 239

24. KAPITAŁ PODSTAWOWY I POZOSTAŁE KAPITAŁY

Kapitał podstawowy na dzień 31.12.2018

Seria	Rodzaj akcji	Liczba akcji w szt.	Wartość nominalna akcji (w złotych)	Wartość serii wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału
A	zwykłe na okaziciela	41 760 000	1	41 760	gotówka, aport
B	zwykłe na okaziciela	54 540 000	1	54 540	Gotówka
Razem		96 300 000		96 300	

W okresie sprawozdawczym oraz w okresie poprzednim wartość kapitału podstawowego, liczba akcji oraz wartość nominalna akcji nie uległy zmianie.

Akcjonariusze o znaczącym udziale

Według stanu wiedzy Zarządu Spółki, zgodnie z treścią otrzymanych przez Spółkę powiadomień, na dzień 31 grudnia 2018 roku wykaz akcjonariuszy przedstawia się następująco:

Posiadacz akcji	Liczba akcji	Udział w kapitale zakładowym (%)
TDJ Equity II Sp. z o.o.	64 521 000	67,2%
Nationale-Nederlanden OFE	6 291 029	6,6%
AVIVA OFE	5 210 315	5,4%
Tomasz Domogała	1 621 371	1,7%
Pozostali akcjonariusze	18 356 285	19,1%
Razem	96 000 000	100,0%

Kapitał zapasowy

W okresie od 01.01.2018 do 31.12.2018 roku kapitał zapasowy został z zwiększony o 9 683 tys. zł w związku z przeznaczeniem zysku za rok 2017 na kapitał zapasowy.

W okresie od 01.01.2017 do 31.12.2017 roku kapitał zapasowy został z zwiększony o 2 974 tys. zł w związku z przeznaczeniem części zysku za rok 2016 na kapitał zapasowy.

25. KREDYTY I POŻYCZKI

ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK NA DZIEŃ 31.12.2018 oraz 31.12.2017

Brak

ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK NA DZIEŃ 31.12.2018

Kredytobiorca	Kredytodawca	Rodzaj kredytu	Kwota pobrania	Termin spłaty	Kwota pozostała do spłaty w PLN	Warunki oprocentowania	Zabezpieczenia
PGO Spółka Akcyjna	Bank Polska Kasa Opieki SA	w rachunku bieżącym	Limit 1 000	Spłata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 30-11-2019	164	WIBOR 1M + marża	Weksel in blanco
PGO Spółka Akcyjna	BGŻ BNP Paribas SA	w rachunku bieżącym	Limit 1.000	Spłata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 30.09.2021	449	WIBOR 1M + marża	Weksel in blanco,
OŻ Śrem SA	BGŻ BNP Paribas SA	w rachunku bieżącym	Limit 40 000	Spłata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 30.09.2021	0 1 216	WIBOR 1M/ EURIBOR 1M + marża	Hipoteka kaucyjna łączna na nieruchomościach + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
OŻ Śrem SA	Bank Polska Kasa Opieki SA	w rachunku bieżącym	Limit 15 000	Spłata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 15.11.2019	0 9 398	WIBOR 1M/ EURIBOR 1M + marża	Zastaw rejestrowy na zapasach, Hipoteka kaucyjna łączna na nieruchomościach + cesja z praw z polisy ubezpieczeniowej
Pioma-Odlewnia Spółka z o.o.	BGŻ BNP Paribas SA	w rachunku bieżącym	Limit 8.000	Spłata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 30.09.2021	22 1 433	WIBOR 1M/ EURIBOR 1M + marża	Zastaw rejestrowy na majątku obrotowym + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej Pełnomocnictwo do rachunku bankowego
Pioma-Odlewnia Spółka z o.o.	Bank Polska Kasa Opieki SA	w rachunku bieżącym	Limit 29 000	Spłata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 15.11.2019	96 10 943	WIBOR 1M/ EURIBOR 1M + marża	Zastaw rejestrowy na środkach trwałych + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej Pełnomocnictwo do rachunku bankowego
Kuźnia „Glinik” Spółka z o.o.	BGŻ BNP Paribas SA	w rachunku bieżącym	Limit 9 000	Spłata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 30.09.2021	2 473	WIBOR 1M+ marża	Hipoteka na nieruchomościach + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Kuźnia „Glinik” Spółka z o.o.	Bank Polska Kasa Opieki SA	w rachunku bieżącym	Limit 7 000	Spłata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 15.11.2019	4 929	WIBOR 1M+ marża	Zastaw rejestrowy na zapasach
Razem					31 123		

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK NA DZIEŃ 31.12.2017

Kredytobiorca	Kredytodawca	Rodzaj kredytu	Kwota pobrania	Termin spłaty	Kwota pozostała do spłaty w PLN	Warunki oprocentowania	Zabezpieczenia
PGO Spółka Akcyjna	Bank Polska Kasa Opieki SA	w rachunku bieżącym	Limit 1 000	Splata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 30.11.2018	612	WIBOR 1M + marża	Weksel in blanco
OŻ Śrem SA	Raiffeisen Bank Polska SA	w rachunku bieżącym	Limit 40 000	Splata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 28.09.2018	3 969 2 270	WIBOR 1M/ EURIBOR 1M + marża	Hipoteka kaucyjna łączna na nieruchomościach + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
OŻ Śrem SA	Bank Polska Kasa Opieki SA	w rachunku bieżącym	Limit 15 000	Splata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 15.11.2019	986 13 657	WIBOR 1M/ EURIBOR 1M + marża	Zastaw rejestrowy na zapasach, Hipoteka kaucyjna łączna na nieruchomościach + cesja z praw z polisy ubezpieczeniowej
Pioma-Odlewnia Spółka z o.o.	Raiffeisen Bank Polska SA	w rachunku bieżącym	Limit 8.000	Splata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 28.09.2018	891 2 345	WIBOR 1M/ EURIBOR 1M + marża	Zastaw rejestrowy na majątku obrotowym + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej Pełnomocnictwo do rachunku bankowego
Pioma-Odlewnia Spółka z o.o.	Bank Polska Kasa Opieki SA	w rachunku bieżącym	Limit 29 000	Splata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 15.11.2019	8 153 4 491	WIBOR 1M/ EURIBOR 1M + marża	Zastaw rejestrowy na środkach trwałych + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej Pełnomocnictwo do rachunku bankowego
Kuźnia „Glinik” Spółka z o.o.	Raiffeisen Bank Polska SA	w rachunku bieżącym	Limit 9 000	Splata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 28.09.2018	2 080	WIBOR 1M+ marża	Hipoteka na nieruchomościach + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Kuźnia „Glinik” Spółka z o.o.	Bank Polska Kasa Opieki SA	w rachunku bieżącym	Limit 7 000	Splata z wpływów na rachunek Termin całkowitej spłaty: 15.11.2019	4 569	WIBOR 1M+ marża	Zastaw rejestrowy na zapasach
Razem					44 023		

Wg stanu na dzień 31.12.2018 oraz 31.12.2017 Spółki wchodzące w skład Grupy nie miały udzielonych innych kredytów, które nie były wykorzystane.

26. PODATEK ODROZCZONY

Zmiana stanu aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek okresu		
Odnoszone na wynik finansowy		
Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników	1 029	763
Niewypłacone wynagrodzenia	494	325
Odpisy aktualizujące majątek niefinansowy	704	460
Odpisy aktualizujący majątek finansowy	395	167
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	335	140
Rezerwa na likwidację środków trwałych	57	0
Niezrealizowane różnice kursowe	102	30
Straty podatkowe do rozliczenia	1 069	444
Odsetki z tytułu transakcji majątkowej	3 952	4 362
Niezapłacone odsetki	996	610
Wartość podatkowa znaków towarowych	3 812	3 812
Pozostałe	513	347
Odniesione na kapitały własne		
Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników	32	90
Razem	13 490	11 550
Zmian stanu		
Odnoszone na wynik finansowy		
Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników	273	266
Niewypłacone wynagrodzenia	(18)	169
Odpisy aktualizujące majątek niefinansowy	2 118	244
Odpisy aktualizujący majątek finansowy	11	228
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	118	195
Rezerwa na likwidację środków trwałych	(57)	57
Niezrealizowane różnice kursowe	(88)	72
Wycena instrumentów finansowych	4	0
Straty podatkowe do rozliczenia	(469)	625
Odsetki z tytułu transakcji majątkowej	(1 428)	(410)
Niezapłacone odsetki	(752)	386
Wartość podatkowa znaków towarowych	0	0
Pozostałe	334	166
Odniesione na kapitały własne		
Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników	59	(58)
Razem	105	1 940
Stan na koniec okresu		
Odnoszone na wynik finansowy		
Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników	1 302	1 029
Niewypłacone wynagrodzenia	476	494
Odpisy aktualizujące majątek niefinansowy	2 822	704
Odpisy aktualizujący majątek finansowy	406	395
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	453	335
Rezerwa na likwidację środków trwałych	0	57
Niezrealizowane różnice kursowe	14	102
Wycena instrumentów finansowych	4	0
Korekty konsolidacyjne (niezrealizowane marże)	0	0
Straty podatkowe do rozliczenia	600	1 069
Odsetki z tytułu transakcji majątkowej	2 524	3 952
Niezapłacone odsetki	244	996

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

Wartość podatkowa znaków towarowych	3 812	3 812
Pozostałe	847	513
Odniesione na kapitały własne		
Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników	91	32
Razem	13 595	13 490

Zmiana stanu rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek okresu		
Odnoszone na wynik finansowy		
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych	22 844	23 833
Naliczone odsetki	526	356
Pozostałe	302	137
Odnoszone na kapitały własne	184	162
Razem	23 856	24 488
Zmian stanu		
Odnoszone na wynik finansowy		
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych	284	(989)
Naliczone odsetki	4	170
Pozostałe	(17)	165
Odnoszone na kapitały własne	89	22
Razem	360	(632)
Stan na koniec okresu		
Odnoszone na wynik finansowy		
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych	23 128	22 844
Naliczone odsetki	530	526
Pozostałe	285	302
Odnoszone na kapitały własne	273	184
Razem	24 216	23 856

W okresie sprawozdawczym Grupa dokonała zmiany prezentacji aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

W Spółkach zaprezentowano aktywa/rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego po pomniejszeniu o rezerwę/aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa/rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego zaprezentowano jako sumę aktywów/sumę rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego poszczególnych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej i korekt konsolidacyjnych.

Grupa nie dokonała korekty prezentacyjnej danych porównawczych. W ocenie Zarządu brak korekty danych porównawczych nie ma istotnego wpływu na prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe

	Wartość aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Wartość rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego
PGO Spółka Akcyjna	934	0
Pioma-Odlewnia Sp. z o.o.	0	3 667
Kuźnia Glinik Sp. z o.o.	0	980
Odlewnia Żeliwa Śrem Sp. z o.o.	0	7 147
PGO Spółka Akcyjna S.K.A.	0	330
PGO Spółka Akcyjna Estate S.K.A.	0	3 843
PGO Services Sp. z o.o.	156	0
Korekty konsolidacyjne	3 812	(444)
Razem	4 902	15 523

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

27. ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE

Długoterminowe zobowiązania finansowe

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Zobowiązania z tytułu emisji obligacji	0	42 200
Zobowiązania z tytułu leasingu	403	176
Długoterminowe zobowiązania finansowe, razem	403	42 376

Pozostałe zobowiązania długoterminowe

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Zobowiązania inwestycyjne	107	279

Pozostałe zobowiązania długoterminowe stanowią zobowiązania z tytułu nabycia od jednostki powiązanej środków trwałych.

28. ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE

Zobowiązania krótkoterminowe	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec jednostek powiązanych	1 501	3 155
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec jednostek pozostałych	28 326	36 348
Otrzymane zaliczki	50	345
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	3 881	3 833
Zobowiązania pozostałe wobec jednostek powiązanych	172	229
Zobowiązania pozostałe	967	959
Zobowiązania krótkoterminowe, razem	34 897	44 869

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług ogółem na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiły 29.827 tys. zł (39.503 tys. zł na koniec roku 2017 roku).

Średni termin zapłaty za zakup surowców, materiałów i usług wynosi 30 dni. Grupa posiada zasady zarządzania ryzykiem finansowym zapewniające regulowanie zobowiązań w wyznaczonym terminie.

Grupa Kapitałowa nie posiada zobowiązań wobec budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego z tytułu prawa własności budynków i budowli.

Zdaniem zarządu jednostki dominującej wartość księgowa zobowiązań finansowych jest zbliżona do ich wartości godziwej.

Krótkoterminowe zobowiązania finansowe

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Zobowiązania z tytułu odsetek od obligacji	42 764	489
Zobowiązania z tytułu leasingu	532	400
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe, razem	43 296	889

W roku 2016 PGO SA wyemitowała 42.200 obligacji na okaziciela serii A1 o wartości nominalnej 1.000 każda. Od 14.09.2016 r. obligacje są notowane w alternatywnym systemie obrotu na Catalyst. Termin wykupu obligacji przypada na dzień 9 sierpnia 2019 r.

29. REZERWY NA ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

Długoterminowe rezerwy na świadczenia pracownicze

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek roku	3 412	2 278
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	1 538	1 264
Rezerwa na świadczenia emerytalne	1 145	871
Rezerwa na inne świadczenia	729	143
Zwiększenia	1 064	1 240
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	704	293
Rezerwa na świadczenia emerytalne	360	277
Rezerwa na inne świadczenia	0	670
Wykorzystanie	92	106
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	87	19
Rezerwa na świadczenia emerytalne	3	3
Rezerwa na inne świadczenia	2	84
Rozwiązanie	670	0
Rezerwa na inne świadczenia	670	0
Stan na koniec roku	3 714	3 412
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	2 155	1 538
Rezerwa na świadczenia emerytalne	1 502	1 145
Rezerwa na inne świadczenia	57	729

Krótkoterminowe rezerwy na świadczenia pracownicze

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek roku	278	1 419
Rezerwa na świadczenia emerytalne	97	111
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	145	196
Rezerwa na urlopy*	0	1 103
Rezerwy na inne świadczenia pracownicze	36	9
Zwiększenia	299	1 094
Rezerwa na świadczenia emerytalne	80	20
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	219	55
Rezerwa na urlopy*	0	992
Rezerwy na inne świadczenia pracownicze	0	27
Wykorzystanie	32	831
Rezerwa na świadczenia emerytalne	5	3
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	0	106
Rezerwa na urlopy*	0	722
Rezerwy na inne świadczenia pracownicze	27	0
Rozwiązanie	7	31
Rezerwa na świadczenia emerytalne	7	31
Stan na koniec roku	538	1 651
Rezerwa na świadczenia emerytalne	165	97
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	364	145
Rezerwa na urlopy*	0	1 373
Rezerwy na inne świadczenia pracownicze	9	36

* w okresie sprawozdawczym Grupa dokonała zmiany prezentacji rezerwy na niewykorzystane na dzień bilansowy urlopy w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej tj. zaprezentowano rezerwę w pozycji „Pozostałe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne”. Grupa nie dokonała korekty prezentacyjnej danych porównawczych. W ocenie Zarządu brak korekty danych porównawczych nie ma istotnego wpływu na prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

Rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych	1 667	1 242
Zobowiązania z tytułu jubileuszowych	2 519	1 683
Razem	4 186	2 925
w tym:		
– część długoterminowa	3 657	2 683
– część krótkoterminowa	529	242

Koszty świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Ujęte w zysku przed opodatkowaniem z tytułu:		
– odpraw emerytalnych i rentowych	(519)	34
– nagród jubileuszowych	(836)	(223)
Ujęte w innych całkowitych dochodach z tytułu:		
– odpraw emerytalnych i rentowych	94	(294)
Razem	(1 261)	(483)

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek okresu:	2 925	2 442
Straty/(zyski) aktuarialne ujęte w zysku przed opodatkowaniem		
Koszty bieżącego zatrudnienia	297	144
Koszty przyszłego zatrudnienia	698	19
Koszty odsetek	110	77
Straty/(zyski) aktuarialne ujęte w innych całkowitych dochodach:		
- wynikające ze zmian założeń finansowych	134	222
- wynikające ze zmian założeń demograficznych	58	376
- wynikające z pozostałych zmian (założeń)	283	80
Wypłacone świadczenia	(319)	(435)
Stan na koniec okresu	4 186	2 925

Główne założenia aktuarialne przyjęte na dni kończące okresy sprawozdawcze:

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stopa dyskonta	2,8%	3,3%
Średni zakładany roczny wzrost podstaw kalkulacji rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe i nagrody jubileuszowe	2,3%	2,3%
Średni ważony współczynnik mobilności pracowniczej	1-9%	1-11%
Założenia dotyczące przyszłej umieralności	oparto na wskaźnikach umieralności opublikowanych przez GUS odpowiednio w 2017 i 2016 roku	
Założenia dotyczące prawdopodobieństwa przejścia pracownika na rentę inwalidzką	oparte zostały na statystykach dotyczących orzekania grup inwalidzkich przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz na dzień 31 grudnia 2017 r. została przeprowadzona analiza wrażliwości wyników wyceny aktuarialnej na zmianę założeń przyjętych do wyceny w zakresie stopy dyskonta oraz planowanych zmian podstaw wymiaru świadczeń na wysokość zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych.

Analiza wrażliwości dla stopy dyskonta w przedziale -1 p.p./+1 p.p.

Stan na 31.12.2018

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych z tytułu:	Wartość rezerwy przy stopie dyskonta		Zmiana wartości rezerwy przy zmianie stopie dyskonta	
	-1 p.p.	+ 1 p.p.	-1 p.p.	+ 1 p.p.
– odpraw emerytalnych i rentowych	1 791	1 555	128	(112)
– nagród jubileuszowych	2 681	2 375	162	(144)
Razem	4 472	3 930	290	(256)

Stan na 31.12.2017

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych z tytułu:	Wartość rezerwy przy stopie dyskonta		Zmiana wartości rezerwy przy zmianie stopie dyskonta	
	-1 p.p.	+ 1 p.p.	-1 p.p.	+ 1 p.p.
– odpraw emerytalnych i rentowych	1 344	1 160	102	(82)
– nagród jubileuszowych	1 791	1 583	108	(100)
Razem	3 135	2 743	210	(182)

Wzrost stopy dyskontowej o 1 punkt procentowy spowodowałby spadek rezerw o 256 tys. zł (182 tys. zł w roku 2017). Natomiast obniżenie stopy dyskontowej o 1 punkt procentowy spowodowałoby wzrost rezerwy na świadczenia pracownicze o 290 tys. zł (210 tys. zł w roku 2017).

Analiza wrażliwości dla przewidywanych zmian podstaw wymiaru świadczeń w przedziale -1 p.p./+1 p.p.

Stan na 31.12.2018

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych z tytułu:	Wartość rezerwy przy zmianie podstawy wymiaru świadczeń o		Zmiana wartości rezerwy przy zmianie podstaw wymiaru świadczeń	
	-1 p.p.	+1 p.p.	-1 p.p.	+1 p.p.
– odpraw emerytalnych i rentowych	1 554	1 462	(113)	128
– nagród jubileuszowych	2 373	2 680	(145)	161
Razem	3 927	4 142	(258)	289

Stan na 31.12.2017

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych z tytułu:	Wartość rezerwy przy zmianie podstawy wymiaru świadczeń o		Zmiana wartości rezerwy przy zmianie podstaw wymiaru świadczeń	
	-1 p.p.	+1 p.p.	-1 p.p.	+1 p.p.
– odpraw emerytalnych i rentowych	1 165	1 339	(77)	97
– nagród jubileuszowych	1 582	1 792	(101)	109
Razem	2 747	3 131	(178)	206

Wzrost podstaw wymiaru świadczeń o 1 punkt procentowy spowodowałby wzrost rezerw o 289 tys. zł (206 tys. zł. w roku 2017). Obniżenie podstaw wymiaru świadczeń o 1 punkt procentowy spowodowałoby spadek rezerwy na świadczenia pracownicze o 258 tys. zł (178 tys. zł. w roku 2017).

W powyższej analizie wrażliwości wartość bieżąca zobowiązania z tytułu określonych świadczeń została obliczona metodą prognozowanych świadczeń jednostkowych, czyli taką samą jak zastosowano przy obliczeniu zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych ujętego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Poniżej zaprezentowano wyniki wyceny aktuarialnej zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych w podziale na okresy zapadalności

Stan na 31.12.2018

	Okres wypłaty			
	Rok 2019	Lata 2020-2024	Lata 2025-2029	Rok 2030 i później
Zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych	164	599	481	425
Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych	364	1 031	600	523
Razem	528	1 630	1 081	948

Stan na 31.12.2017

	Okres wypłaty			
	Rok 2018	Lata 2019-2023	Lata 2024-2028	Rok 2029 i później
Zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych	100	433	390	323
Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych	126	759	434	362
Razem	226	1 192	824	685

30. REZERWY POZOSTAŁE I ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE BIERNE

Pozostałe rezerwy długoterminowe

Brak

Pozostałe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek roku	6 271	2 788
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu niewykorzystanych urlopów	1 373	0
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu premii i programów motywacyjnych	1 226	1 139
Rezerwa na reklamacje	1 655	717
Rezerwy na przyszłe koszty	2 011	926
Rezerwa na niezafakturowane koszty	6	6
Zwiększenia	7 564	5 296
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu niewykorzystanych urlopów	579	0
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu premii i programów motywacyjnych	2765	1 665
Rezerwa na reklamacje	1054	1 345
Rezerwy na przyszłe koszty	3166	2 286
Rezerwa na niezafakturowane koszty	0	
Wykorzystanie	4 127	3 138
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu niewykorzystanych urlopów	933	0
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu premii i programów motywacyjnych	1 537	1 578
Rezerwa na reklamacje	365	407
Rezerwy na przyszłe koszty	1 286	1 153
Rezerwa na niezafakturowane koszty	6	0
Rozwiązanie	0	39
Rezerwy na przyszłe koszty	0	39
Stan na koniec roku	9 708	4 907
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu niewykorzystanych urlopów	1 019	0
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu premii i programów motywacyjnych	2 454	1 226
Rezerwa na reklamacje	2 344	1 655
Rezerwy na przyszłe koszty	3 891	2 020
Rezerwa na niezafakturowane koszty	0	6

Rozliczenie międzyokresowe z tytułu premii i programów motywacyjnych - stanowi bieżącą wartość najlepszych szacunków Zarządu dotyczących zobowiązań Grupy z niniejszych tytułów.

Rezerwa na reklamacje – stanowi bieżącą wartość najlepszych szacunków Zarządu dotyczących przyszłych wpływów korzyści ekonomicznych wymaganych przy likwidacji wad wyprodukowanych w okresie sprawozdawczym odlewów oraz pokrywaniu kontrahentom kosztów obróbki odlewów w których stwierdzono wady. Szacunków dokonano na podstawie trendów historycznych, wartości faktyczne mogą się różnić z uwagi na możliwość zastosowania innych surowców, zmiany cen materiałów i usług itp.

Rezerwa na przyszłe koszty - stanowi bieżącą wartość najlepszych szacunków Zarządu dotyczących między innymi kosztów przerobu złomu, przyszłe koszty rekultywacji środowiska składowiska odpadów, potencjalne roszczenia klientów.

31. PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW

Przychody przyszłych okresów stanowią otrzymane przez Odlewnię Żeliwa "Śrem" S.A. oraz Pioma-Odlewnia Spółka z o.o. dotacje na współfinansowanie projektów:

- „Innowacyjna, wykorzystująca analizę termiczną ATD, technologia wytwarzania samozasilającego się, wysokojakościowego żeliwa do produkcji odlewów nowej generacji o podwyższonych parametrach jakościowych”.
- „Demonstracja technologii wytwarzania innowacyjnych odlewów stalowych przeznaczonych do zastosowania w ekstremalnych warunkach eksploatacji”.

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Dotacje	5 604	1 842

32. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Zmiana stanu zapasów

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek okresu	65 644	53 260
Stan na koniec okresu	64 687	65 644
Bilansowa zamiana stanu zapasów	957	(12 384)
Przejęcie spółki zależnej		4 773
Zmiana stanu zapasów	957	(7 611)

Zmiana stanu należności

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek okresu		
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	72 770	50 097
Należności z tytułu podatków	16 569	7 242
-Należności z tytułu podatku dochodowego	(37)	(443)
-Należności inwestycyjne	0	(200)
Razem stan na początek okresu	89 302	56 696
Stan na koniec okresu		
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	72 729	72 770
Należności z tytułu podatków	11 569	16 569
-Należności z tytułu podatku dochodowego	(461)	(37)
-Należności inwestycyjne	0	0
Razem stan na koniec okresu	83 837	89 302
Bilansowa zamiana stanu należności	5 465	(32 606)
Przejęcie spółki zależnej	0	9 671
Zmiana stanu należności	5 465	(22 935)

Zmiana stanu zobowiązań

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek okresu		
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	279	456
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	44 869	24 915
Zobowiązania z tytułu podatków	6 565	4 167
Zobowiązania inwestycyjne	(1 328)	(630)
Zobowiązania finansowe	0	0
Zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego	(284)	(105)
Razem stan na początek okresu	50 101	28 803
Stan na koniec okresu		
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	107	279
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	34 897	44 869
Zobowiązania z tytułu podatków	5 628	6 565
Zobowiązania inwestycyjne	(1 000)	(1 328)
Zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego	(52)	(284)
Razem stan na koniec okresu	39 580	50 101
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań	(10 521)	21 298
Przejęcie spółki zależnej		(9 607)
Zmiana stanu zobowiązań	(10 521)	11 691

Zmiana stanu rezerw

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek okresu	9 970	6 485
Kwota odniesiona na kapitały	(115)	80
Razem stan na początek okresu	9 855	6 565
Stan na koniec okresu	13 960	9 970
Kwota odniesiona na kapitały	(536)	(115)
Razem stan na koniec okresu	13 424	9 855
Bilansowa zmiana stanu rezerw	3 569	3 290
Przejęcie spółki zależnej		(3 304)
Zmiana stanu zapasów	3 569	(14)

Zmiana stanu pozostałych aktywów i przychodów przyszłych okresów

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Stan na początek okresu	(1 389)	314
Stan na koniec okresu	(5 006)	(1 389)
Korekty	(3)	0
Razem stan na koniec okresu	(5 009)	(1 389)
Bilansowa zmiana stanu pozostałych aktywów	3 620	1 703
Przejęcie spółki zależnej	0	(153)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i przychodów przyszłych okresów	3 620	1 550

33. INSTRUMENTY FINANSOWE

Instrumenty finansowe wg stanu na 31 grudnia 2018

	Wartość księgowa	Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Pasywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	72 394	72 394	0
Pozostałe aktywa finansowe	948	948	0
Środki pieniężne	2 562	2 562	0
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(35 004)	0	(35 004)
Zobowiązania finansowe	(43 699)	0	(43 699)
Kredyty i pożyczki	(31 123)	0	(31 123)
Ogółem	(33 922)	75 904	(109 826)

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w zysku lub stracie w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Stan na 31 grudnia 2018	Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Pasywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu
Odsetki ujęte w przychodach finansowych	126	0
Odsetki ujęte w kosztach finansowych	0	(2 314)
Zyski z tytułu różnic kursowych ujęte w kosztach finansowych	525	0
Przychody z tytułu realizacji instrumentów pochodnych ujęte w przychodach finansowych	226	0
Straty z tytułu wyceny instrumentów pochodnych ujęte w przychodach finansowych	(507)	0
Prowizje od kredytów ujęte w kosztach finansowych	0	(144)
Utworzenie odpisów aktualizujących ujęte w pozostałych kosztach operacyjnych	(867)	0
Odwrocenie odpisów aktualizujących ujęte w pozostałych przychodach operacyjnych	400	0
Ogólny zysk/strata	(97)	(2 458)

Instrumenty finansowe wg stanu na 31 grudnia 2017*

	Wartość księgowa	Kategorie instrumentów finansowych (wartość księgowa)				
		Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez zysk lub stratę	Pożyczki i należności finansowe	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Instrumenty zabezpieczające	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	72 770	0	72 770	0	0	0
Pozostałe aktywa finansowe	950	950	0	0	0	0
Środki pieniężne	3 890	0	0	3 890	0	0
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(45 148)	0	0	0	0	(45 148)
Zobowiązania finansowe	(43 265)	0	0	0	0	(43 265)
Kredyty i pożyczki	(44 023)	0	0	0	0	(44 023)
	(54 826)	950	72 770	3 890	0	(132 436)

*Grupa zastosowała MSSF 9 po raz pierwszy na dzień 01.01.2018 nie przekształcając danych za okresy porównawcze

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w zysku lub stracie w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Stan na 31 grudnia 2017	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez zysk lub stratę	Pożyczki i należności finansowe	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez zysk lub stratę
Odsetki ujęte w przychodach finansowych	0	179	0	0	0
Odsetki ujęte w kosztach finansowych	0	0	0	(2 616)	0
Straty z tytułu różnic kursowych ujęte w kosztach finansowych	0	(949)	293	24	0
Przychody z tytułu realizacji instrumentów pochodnych ujęte w przychodach finansowych	5 723	0	0	0	0
Przychody z tytułu wyceny instrumentów pochodnych ujęte w przychodach finansowych	518	0	0	0	0
Utworzone rezerwy na zobowiązania odsetkowe ujęte w kosztach finansowych	0	(113)	0	0	0
Prowizje od kredytów ujęte w kosztach finansowych	0	0	0	(102)	0
Utworzenie odpisów aktualizujących ujęte w pozostałych kosztach operacyjnych	0	(1 645)	0	0	0
Odwrocenie odpisów aktualizujących ujęte w pozostałych przychodach operacyjnych	0	92	0	0	0
Ogólny zysk/strata	6 241	(2 436)	293	(2 694)	0

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

Wartość godziwa

Wartość godziwa instrumentów finansowych.

Poniżej przedstawiono szczegóły dotyczące wartości godziwych instrumentów finansowych, dla których jest możliwe ich oszacowanie:

1. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz krótkoterminowe depozyty bankowe - wartość bilansowa wyżej wymienionych instrumentów jest zbliżona do ich wartości godziwej z uwagi na szybką zapadalność tych instrumentów.
2. Należności handlowe, pozostałe należności, zobowiązania handlowe - wartość bilansowa wyżej wymienionych instrumentów jest zbliżona do ich wartości godziwej z uwagi na ich krótkoterminowy charakter.
3. Zaciągnięte pożyczki - wartość bilansowa wyżej wymienionych instrumentów jest zbliżona do ich wartości godziwej z uwagi na zmienny, oparty na stopach rynkowych charakter ich oprocentowania.
4. Zobowiązania z tytułu obligacji – wartość godziwa ustalona została na podstawie ich notowań na rynku Catalyst na dzień zbliżony do dnia bilansowego.

Hierarchia instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej można zakwalifikować do następujących modeli wyceny:

- Poziom 1: ceny kwotowane (nieskorygowane) na aktywnych rynkach dla takich samych aktywów i zobowiązań,
- Poziom 2: dane wejściowe, inne niż ceny kwotowane użyte w Poziomie 1, które są obserwowalne dla danych aktywów i zobowiązań, zarówno bezpośrednio (np. jako ceny) lub pośrednio (np. są pochodną rezerw),
- Poziom 3: dane wejściowe niebazujące na obserwowalnych cenach rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne).

Wyemitowane obligacje kwalifikowane są do Poziomu 1 hierarchii instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, wartość godziwa ustalana jest na bazie cen notowanych na aktywnym rynku. Do wyceny należności i zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, zastosowano poziom 2 wyceny. Wartość godziwa forwardów walutowych ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę pomiędzy ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o fixing NBP i krzywą stóp procentowych implikowaną z transakcji fx swap.

34. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KAPITAŁOWYM

Celem zarządzania ryzykiem kapitałowym jest zapewnienie kontynuowania działalności w takiej formie i zakresie, aby możliwe było zapewnienie zwrotu z inwestycji akcjonariuszom, zapewnienie korzyści dla innych zainteresowanych stron, a także utrzymanie optymalnej struktury kapitału w celu obniżenia jego kosztu.

Aby utrzymać lub skorygować strukturę kapitału Spółka może zmienić kwotę dywidend do wypłacenia akcjonariuszom, emitować nowe akcje, zwiększać zadłużenie lub sprzedawać aktywa w celu obniżenia zadłużenia.

Grupa monitoruje kapitał przy pomocy wskaźnika zadłużenia. Wskaźnik ten oblicza się jako stosunek zadłużenia netto do łącznej wartości kapitału. Zadłużenie netto oblicza się jako sumę zobowiązań (obejmujących kredyty, pożyczki, zobowiązania handlowe i pozostałe) pomniejszoną o środki pieniężne i ich ekwiwalenty. Łączną wartość kapitału oblicza się jako kapitał własny wykazany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej plus zadłużenie netto

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Zobowiązania ogółem	145 639	174 669
- Środki pieniężne	-2 562	(3 890)
Zadłużenie netto	143 077	170 779
Kapitał własny ogółem	257 571	244 060
Kapitał ogółem	400 648	414 839
Wskaźnik zadłużenia	36%	41%

35. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Działalność prowadzona przez Grupę naraża ją na wiele rodzajów ryzyka finansowego.

Głównymi ryzykami finansowymi na które narażona jest Grupa są:

- ryzyko rynkowe (ryzyko walutowe, stopy procentowej, ryzyko cenowe)
- ryzyko kredytowe
- ryzyko płynności

Celem zarządzania ryzykiem finansowym jest jego ograniczenie oraz zabezpieczenie się przed jego skutkami, poprzez identyfikację i eliminację potencjalnych zdarzeń w obszarze finansów mogących zagrozić realizacji celów organizacji.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

Ryzyko rynkowe

Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu sprzedaży eksportowej realizowanej w walucie obcej (głównie Euro), co powoduje powstanie ekspozycji walutowej oraz niepewność, co do wartości przyszłych przepływów pieniężnych. Podejmuje się więc działania mające na celu minimalizację ryzyka walutowego poprzez wykorzystanie mechanizmów zabezpieczenia naturalnego oraz stosując m.in. finansowe instrumenty pochodne – kontrakty forward. W polityce Grupy są również stosowane takie narzędzia jak: system przedpłat, skracanie terminów płatności oraz klauzule dotyczące możliwości zmiany cen w przypadku zmian cenowych surowców wywołanych kursem walutowym. Wrażliwość aktywów na zmianę kursu walutowego jest kompensowana poprzez wycenę kredytowych zobowiązań walutowych.

Wartość bilansowa aktywów i zobowiązań w walutach obcych na dzień bilansowy przedstawia się następująco:

	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2017
Aktywa		
Należności		
EUR - kwota w walucie	6 336	7 353
EUR - kwota w przeliczeniu na PLN	27 247	30 669
pozostałe waluty - kwota w przeliczeniu na PLN	1 540	2 568
Razem należności w walutach obcych	28 787	33 237
Środki pieniężne		
EUR - kwota w walucie	5	5
EUR - kwota w przeliczeniu na PLN	23	21
pozostałe waluty - kwota w przeliczeniu na PLN	41	1 265
Razem środki pieniężne w walutach obcych	64	1 286
Ogółem aktywa w walutach obcych	28 851	34 523
Pasywa		
Zobowiązania		
EUR - kwota w walucie	5 788	7 242
EUR - kwota w przeliczeniu na PLN	24 888	30 206
pozostałe waluty - kwota w przeliczeniu na PLN	213	40
Razem zobowiązania w walutach obcych	25 101	30 246

Wrażliwość na ryzyko walutowe

Grupa jest narażona przede wszystkim na ryzyko związane z walutą EUR

Stopień wrażliwości na 10-proc. wzrost i spadek kursu wymiany PLN na waluty obce przedstawiony jest w poniższej tabeli. Analiza wrażliwości obejmuje wyłącznie nierozliczone pozycje pieniężne denominowane w walutach obcych i koryguje przewalutowanie na koniec okresu obrachunkowego o 10-proc. zmianę kursów. Wartość dodatnia w poniższej tabeli wskazuje wzrost zysku, a wartość ujemna jego spadek towarzyszący zmianie kursu wymiany PLN na waluty obce o 10%.

Pozycja w sprawozdaniu finansowym stan na dzień 31 grudnia 2018	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	EUR/PLN wynik finansowy		Inne waluty wynik finansowy	
			Kurs EUR/PLN +10%	Kurs EUR/PLN -10%	Kurs inne/PLN +10%	Kurs inne/PLN -10%
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	72 394	28 787	2 725	(2 725)	154	(154)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 562	64	2	(2)	4	(4)
Pozostałe aktywa finansowe	948	948	95	(95)	0	0
Zobowiązania finansowe	(43 699)	0	0	0	0	0
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(35 004)	(5 132)	(492)	492	(21)	21
Kredyty i pożyczki	(31 123)	(19 969)	(1 997)	1 997	0	0
Razem zwiększenie / (zmniejszenie)	(33 922)	4 698	332	(332)	137	(137)

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

Pozycja w sprawozdaniu finansowym stan na dzień 31 grudnia 2017	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	EUR/PLN		Inne waluty	
			wynik finansowy		wynik finansowy	
			Kurs EUR/PLN +10%	Kurs EUR/PLN -10%	Kurs inne/PLN +10%	Kurs inne/PLN -10%
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	72 770	33 237	3 068	(3 068)	256	(256)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 890	1 286	2	(2)	127	(127)
Pozostałe aktywa finansowe	950	950	79	(79)	16	(16)
Zobowiązania finansowe	(43 265)	0	0	0	0	0
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(45 148)	(7 298)	(728)	728	(2)	2
Kredyty i pożyczki	(44 023)	(22 948)	(2 295)	2 295	0	0
Razem zwiększenie / (zmniejszenie)	(54 826)	5 227	126	(126)	397	(397)

Instrumenty zabezpieczające

Polityka zarządzania ryzykiem walutowym Grupy przewiduje stosowanie kontraktów forward, jako instrumentów zabezpieczających.

Na dzień 31 grudnia 2018 Grupa miała zawarte transakcje zabezpieczające kursy walut typu „forward” na łączną kwotę 16.500 tys. euro oraz 21.208 tys. SEK (na dzień 31 grudnia 2017 roku 9.200 tys. euro i 4.350 tys. NOK). Wycena instrumentów zabezpieczających na dzień 31 grudnia 2018 wynosiła 927 tys. zł, a na dzień 31 grudnia 2017 wynosiła 950 tys. zł

Wycena instrumentów zabezpieczających objęta rachunkowością zabezpieczeń w kwocie 243 tys. zł została odniesiona na kapitały własne, wycena pozostałych instrumentów w kwocie 684 tys. zł w wynik roku bieżącego (na dzień 31 grudnia 2017 kwoty te wyniosły odpowiednio 183 tys. zł i 767 tys. zł).

Szczegółowe zestawienie kontraktów forward niezrealizowanych na dzień 31 grudnia 2018 oraz 31 grudnia 2017 przedstawia się następująco:

Stan na dzień 31 grudnia 2018

Waluta bazowa	Dzień zakończenia transakcji	Kwota w walucie bazowej	Kwota w PLN	Zysk/strata
EUR	I kwartał 2019	8 000	34 935	458
EUR	II kwartał 2019	5 500	24 217	391
EUR	III kwartał 2019	3 000	13 199	119
SEK	I kwartał 2019	9 089	3 846	(19)
SEK	II kwartał 2019	9 089	3 855	(15)
SEK	III kwartał 2019	3 030	1 293	(7)
Razem	EUR	16 500	72 351	968
	SEK	21 208	8 994	(41)

Stan na dzień 31 grudnia 2017

Waluta bazowa	Dzień zakończenia transakcji	Kwota w walucie bazowej	Kwota w PLN	Zysk/strata
EUR	I kwartał 2018	9 200	39 318	793
NOK	I kwartał 2018	3 350	1 572	150
NOK	II kwartał 2018	1 000	432	7
Razem	EUR	9 200	39 318	793
	NOK	4 350	2 004	157

Wszystkie kontrakty to zabezpieczenia przepływów pieniężnych, dla których prowadzona jest rachunkowość zabezpieczeń.

Zabezpieczenia dotyczą przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych w EUR z tytułu sprzedaży, które nastąpią w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego. Przewiduje się więc, że kwoty odniesione na kapitały własne wywrą wpływ na wynik finansowy w przeciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

	Za okres 01.01.2018 - 31.12.2018	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Wycena instrumentów zabezpieczających ujęta w kapitale własnym na początek okresu	950	(437)
(+) Kwota ujęta w kapitale własnym z tytułu efektywnych transakcji zabezpieczających	(3)	7 110
(-) Kwoty przeniesione z kapitałów własnych do rachunku zysków i strat (przychodów/kosztów finansowych)	(281)	5 723
Wycena instrumentów zabezpieczających ujęta w kapitale własnym na koniec okresu	666	950

W roku 2018 oraz w 2017 nie wystąpiły sytuacje przeniesienia kwot z kapitału własnego i zaliczenia ich do kosztu początkowego lub innej wartości bilansowej składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązania niefinansowego.

Ryzyko stopy procentowej

Grupa jest narażona na ryzyko stopy procentowej w związku z finansowaniem działalności poprzez kredyty bankowe i emisję obligacji. W związku z tym Grupa na bieżąco monitoruje decyzje Rady Polityki Pieniężnej, negocjuje warunki, na których udzielone są kredyty, ustala strukturę źródeł finansowania.

Pozycja narażona na ryzyko stan na 31.12.2018	Wartość pozycji	Wartość narażona na ryzyko	Ryzyko stopy procentowej wpływ na wynik	
			1 p.p.	-1 p.p.
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 562	2 562	26	(26)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	72 394	72 394	724	(724)
Kredyty i pożyczki	(31 123)	(31 123)	(311)	311
Zobowiązania finansowe	(43 699)	(43 699)	(437)	437
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(34 897)	(34 897)	(349)	349
Razem	(34 763)	(34 763)	(347)	347

Pozycja narażona na ryzyko stan na 31.12.2017	Wartość pozycji	Wartość narażona na ryzyko	Ryzyko stopy procentowej wpływ na wynik	
			1 p.p.	-1 p.p.
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 890	3 890	39	(39)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	72 770	72 770	728	(728)
Kredyty i pożyczki	(44 023)	(44 023)	(440)	440
Zobowiązania finansowe	(43 265)	(43 265)	(434)	434
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(45 148)	(45 148)	(450)	450
Razem	(55 776)	(55 776)	(557)	557

Ryzyko cenowe

Grupa jest narażona na ryzyko cenowe, które wynika z aktualnej koniunktury w branżach będących największymi odbiorcami jej wyrobów: samochodowej, górniczej, maszynowej i stoczniowej. Procedury i polityka w zakresie ofertowania, negocjacji i ustalania cen produktów zapewnia optymalne wykorzystanie przewagi konkurencyjnej Grupy. Wysoka energo- i materiałochłonność Grupy sprawia, że jest ona narażona na wysokie ryzyko zmian cen energii i materiałów wsadowych (głównie złomu i surówek). Grupa posiada zdywersyfikowane źródła zaopatrzenia w materiały do produkcji i świadczenia usług kooperacyjnych oraz dąży do minimalizowania ryzyka poprzez zagwarantowanie w umowach z dostawcami możliwości negocjacji cen.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe oznacza, że kontrahent może nie dopełnić zobowiązań umownych (w wyniku niewypłacalności, częściowej spłaty należności lub znaczącego opóźnienia w zapłacie należności) w związku z czym Grupa poniesie straty finansowe. Dla ograniczenia tego ryzyka ogranicza się koncentrację sprzedaży stosując dywersyfikację klientów pod względem geograficznym i branżowym. Grupa ubezpiecza należności w renomowanej firmie ubezpieczeniowej, współpracuje z wywiadowcami gospodarczymi. Prowadzi się bieżącą

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

monitoring płatności. Na bieżąco oceniana jest zdolność kredytową kontrahentów, nadawane są limity kredytowe. A na należności w stosunku do których nastąpiła utrata wartości tworzy się odpisy aktualizujące.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku największą kwotę należności handlowych Grupy stanowiła należność od jednostki powiązanej i wynosiła 12.851 tys. zł co stanowiło 17,7% ogółu należności, na dzień 31.12.2017 była to kwota 9.195 tys. zł, co stanowiło 12,6% ogółu należności.

Struktura wiekowa należności finansowych

	Wartość nominalna należności	Należności nieprzeterminowane, które nie utraciły wartości	Należności przeterminowane od 0-180 dni, które nie utraciły wartości
wg stanu na dzień 31 grudnia 2018	72 394	47 937	24 457
wg stanu na dzień 31 grudnia 2017	72 770	49 003	23 767

Ryzyko kredytowe dotyczące środków pieniężnych jest ograniczone, ponieważ partnerami Grupy są renomowane banki, dysponujące odpowiednim kapitałem, posiadające silną i ustabilizowaną pozycję na rynku. Niemal 100% środków pieniężnych ulokowane jest w dwóch bankach.

Ryzyko utraty płynności

Grupa zarządza ryzykiem płynności utrzymując stale odpowiednią wielkość dostępnych środków finansowych będących gotówką zgromadzoną na rachunkach bankowych i/lub przyznanymi wolnym liniami kredytowymi jak również stale monitorując prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne. Dzięki zapewnieniu dywersyfikacji źródeł i metod finansowania (instrumentów kredytowych) oraz wykorzystania kredytów kupieckich udzielonych przez dostawców Grupa ma zagwarantowany wysoki poziom bezpieczeństwa płynnościowego.

Ryzyko związane z płynnością

Stan na 31 grudnia 2018

	Terminy wymagalności od końca okresu sprawozdawczego		
	do 1 roku	od 1 do 3 lat	powyżej 3 lat
Zobowiązania finansowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	34 897	107	0
Kredyty i pożyczki	31 123	0	0
Pozostałe zobowiązania finansowe	43 296	403	0
Razem	109 316	510	0

Stan na 31 grudnia 2017

	Terminy wymagalności od końca okresu sprawozdawczego		
	do 1 roku	od 1 do 3 lat	powyżej 3 lat
Zobowiązania finansowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	44 869	279	0
Kredyty i pożyczki	44 023	0	0
Pozostałe zobowiązania finansowe	889	42 376	0
Razem	89 781	42 655	0

36. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Transakcje pomiędzy spółkami wchodzącymi w skład Grupy Kapitałowej, których wykaz zawiera Nota nr 18 zostały wyeliminowane w trakcie konsolidacji i nie wykazano ich w poniższym zestawieniu.

	Sprzedaż dóbr i usług	Zakup dóbr i usług	Pozostałe przychody operacyjne	Pozostałe koszty operacyjne	Przychody finansowe	Koszty finansowe	Zobowiązania	Należności
	za okres od 01.01.2018 do 31.12.2018				stan na 31.12.2018			
TDJ S.A.	0	1 253	0	208	0	0	240	0
FAMUR SA	71 864	9 066	1	84	0	0	1 005	12 851
Kopex SA	10 396	17	0	8	0	0	0	27
Zamet Budowa Maszyn SA	750	1 371	0	0	0	0	155	151
Zamet Industry SA	78	297	0	0	0	0	24	21
OOE Sp. z o.o. Gorlice	0	4 572	0	0	0	0	346	0
Narzędzia i Urządzenia Wiertnicze "Glinik" Sp. z o.o.	3 711	210	0	0	0	0	7	892
Famur-Famak SA	482	0	0	0	0	0	0	325
Fugo Spółka z o.o.	3 391	73	0	0	0	0	3	1 940
Fugo SA	719	12	0	0	0	0	0	7
FPM SA	224	1	0	0	0	0	0	0
Inne	0	3	0	0	0	0	0	0
Razem	91 615	16 875	1	300	0	0	1 780	16 214

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

	Sprzedaż dóbr i usług	Zakup dóbr i usług	Pozostałe przychody operacyjne	Pozostałe koszty operacyjne	Przychody finansowe	Koszty finansowe	Zobowiązania	Należności
	za okres od 01.01.2017 do 31.12.2017					stan na 31.12.2017		
TDJ S.A.	0	226	0	723	0	0	167	0
FAMUR SA	32 435	8 537	0	145	0	0	2 216	9 195
Kopex SA	20 652	147	0	0	0	64	17	4 092
Zamet Budowa Maszyn SA	480	274	0	0	0	0	36	232
Zamet Industry SA	162	308	3	0	0	0	169	188
OOE Sp. z o.o. Gorlice	4	4 414	0	0	0	0	855	1
Narzędzia i Urządzenia Wiertnicze "Glinik" Sp. z o.o.	3 252	180	13	0	0	0	0	1 035
Famur-Famak SA	440	0	0	0	0	0	0	116
Fugo Zamet Spółka z o.o.	2 118	145	0	0	0	0	104	227
Inne	170	78	3	52	0	0	99	79
Razem	59 713	14 309	19	920	0	64	3 663	15 165

a) transakcje handlowe

Transakcje handlowe dokonywane w ramach bieżącej działalności gospodarczej prowadzonej przez poszczególne Spółki należące do Grupy Kapitałowej - w opinii zarządu jednostki dominującej - były oparte na cenach rynkowych i były transakcjami typowymi i rutynowymi.

b) pożyczki

Spółki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej w okresie sprawozdawczym nie udzielały i nie zaciągały pożyczek dla podmiotów powiązanych innych niż Spółki wchodzące w skład Grupy.

c) inne

Spółki wchodzące w skład Grupy nie udzielały i nie otrzymywały żadnych gwarancji oraz poręczeń od jednostek powiązanych. Nie tworzyły w ciężar kosztów odpisów na należności wątpliwe lub nieściągalne od podmiotów powiązanych. Spółki nie uczestniczyły we wspólnych przedsięwzięciach nie podlegających konsolidacji.

37. PROGRAMY ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH

Pracownicy spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej są objęci państwowym programem świadczeń emerytalnych realizowanym przez władze. Jednostka ma obowiązek przekazywania określonego procentu kosztów plac na fundusz emerytalny celem pokrycia kosztów tych świadczeń. Jedynym zobowiązaniem Grupy w odniesieniu do programu świadczeń emerytalnych jest obowiązek odprowadzania określonych składek.

Oprócz powyższych, Odlewnia Żeliwa Śrem realizuje Pracowniczy Program Emerytalny zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o pracowniczych programach emerytalnych. Program finansowany jest przez Odlewnię, opłacającą za swoich pracowników tzw. składkę podstawową. Wysokość stawki podstawowej wynosi 25 zł miesięcznie. Niezależnie od wpłat wnoszonych przez Odlewnię, każdy pracownik ma możliwość zadeklarowania wpłat własnych tzw. – składki dodatkowej.

38. ZABEZPIECZENIA USTANOWIONE NA MAJĄTKU GRUPY

Zabezpieczenia ustanowione na rzeczowych aktywach trwałych

Stan na 31 grudnia 2018

1. Na nieruchomościach użytkowanych na podstawie umowy leasingu finansowego przez Odlewnię Żeliwa Śrem SA (własność spółki PGO Spółka Akcyjna Estate SKA) o wartości 64.126 tys. zł ustanowiona była hipoteka na rzecz Raiffeisen Bank Polska SA oraz na rzecz Banku Polska Kasa Opieki SA (na drugim miejscu) z tytułu udzielonych Odlewni Żeliwa Śrem SA kredytów w rachunku bieżącym.
2. Na rzeczowych aktywach trwałych spółki Pioma-Odlewnia Sp. z o.o. ustanowione były następujące zabezpieczenia:
 - hipoteka na nieruchomościach o wartości netto 10.011 tys. zł na rzecz Banku Polska Kasa Opieki SA z tytułu udzielonego kredytu w rachunku bieżącym,
 - zastaw rejestrowy na maszynach i urządzeniach o wartości netto 11.163 tys. zł, na rzecz Banku Polska Kasa Opieki SA z tytułu umowy o udzielenie kredytu w rachunku bieżącym.
3. Na nieruchomościach Kuźni Glinik Sp. z o.o. o wartości 21.085 tys. zł ustanowiona była hipoteka na rzecz Raiffeisen Bank Polska S.A. oraz Banku Polska Kasa Opieki S.A. z tytułu umów o udzielenie kredytów w rachunku bieżącym. Maszyny i urządzenia o wartości netto 3.485 tys. zł objęte zostały umową przewłaszczenia z tytułu zabezpieczenia dostaw.
4. Na środkach trwałych używanych przez PGO Spółka Akcyjna na podstawie umowy leasingu – zabezpieczenia wynikające z umowy w wysokości 584 tys. zł

Stan na 31 grudnia 2017

1. Na nieruchomościach użytkowanych na podstawie umowy leasingu finansowego przez Odlewnię Żeliwa Śrem SA (własność spółki PGO Spółka Akcyjna Estate SKA) o wartości 65.026 tys. zł ustanowiona była hipoteka na rzecz Raiffeisen Bank Polska SA oraz na rzecz Banku Polska Kasa Opieki SA (na drugim miejscu) z tytułu udzielonych Odlewni Żeliwa Śrem SA kredytów w rachunku bieżącym.
2. Na rzeczowych aktywach trwałych spółki Pioma-Odlewnia Sp. z o.o. ustanowione były następujące zabezpieczenia:
 - hipoteka na nieruchomościach o wartości netto 12.639 tys. zł na rzecz Banku Polska Kasa Opieki SA z tytułu udzielonego kredytu w rachunku bieżącym,
 - zastaw rejestrowy na maszynach i urządzeniach o wartości netto 8 709 tys. zł, na rzecz Banku Polska Kasa Opieki SA z tytułu umowy o udzielenie kredytu w rachunku bieżącym.

3. Na nieruchomościach Kuźni Glinik Sp. z o.o. o wartości 21.584 tys. zł ustanowiona była hipoteka na rzecz Raiffeisen Bank Polska S.A. oraz Banku Polska Kasa Opieki S.A. z tytułu umów o udzielenie kredytów w rachunku bieżącym. Maszyny i urządzenia o wartości netto 3.908 tys. zł objęte zostały umową przewłaszczenia z tytułu zabezpieczenia dostaw.
4. Na środkach trwałych używanych przez PGO Spółka Akcyjna na podstawie umowy leasingu – zabezpieczenia wynikające z umowy w wysokości 379 tys. zł

Zabezpieczenia ustanowione na zapasach

Stan na 31 grudnia 2018

1. Na zapasach Odlewni Żeliwa Śrem SA o wartości netto 18.208 tys. zł ustanowiony był zastaw rejestrowy na rzecz Banku Polska Kasa Opieki S.A. z tytułu umowy o udzielenie kredytu w rachunku bieżącym.
2. Na zapasach Piomy-Odlewni Sp. z o.o. o wartości 12.000 tys. zł ustanowiony był zastaw rejestrowy na rzecz Raiffeisen Bank Polska SA z tytułu umowy o udzielenie kredytu w rachunku bieżącym.
3. Na zapasach Kuźni Glinik Sp. z o.o. o wartości netto 8.087 tys. zł ustanowiony był zastaw rejestrowy na rzecz Banku Polska Kasa Opieki S.A. z tytułu umowy o udzielenie kredytu w rachunku bieżącym.

Stan na 31 grudnia 2017

1. Na zapasach Odlewni Żeliwa Śrem SA o wartości netto 23.471 tys. zł ustanowiony był zastaw rejestrowy na rzecz Banku Polska Kasa Opieki S.A. z tytułu umowy o udzielenie kredytu w rachunku bieżącym.
2. Na zapasach Piomy-Odlewni Sp. z o.o. o wartości 12.000 tys. zł ustanowiony był zastaw rejestrowy na rzecz Raiffeisen Bank Polska SA z tytułu umowy o udzielenie kredytu w rachunku bieżącym.
3. Na zapasach Kuźni Glinik Sp. z o.o. o wartości netto 9.995 tys. zł ustanowiony był zastaw rejestrowy na rzecz Banku Polska Kasa Opieki S.A. z tytułu umowy o udzielenie kredytu w rachunku bieżącym.

39. WYNAGRODZENIA I NAGRODY CZŁONKÓW ZARZĄDU I ORGANÓW NADZORU

Świadczenia dla członków Zarządu i Rady Nadzorczej Polskiej Grupy Odlewniczej SA wypłacone za rok 2018 stanowiły:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze:

	Imię i Nazwisko	Wynagrodzenie netto wypłacone przez Spółkę	Wynagrodzenie netto wypłacone przez podmioty zależne
Zarząd	Łukasz Petrus	264	38
	Lucjan Augustyn	318	2
	Andrzej Bulanowski	231	2
	Ireneusz Kazimierski	147	2
Rada Nadzorcza	Tomasz Domogala	5	1
	Czesław Kisiel	5	0
	Jacek Leonkiewicz	5	1
	Magdalena Zajązkowska-Ejsymont	9	1
	Jacek Krysiński	5	0
	Michał Nowak	5	0
	Robert Rogowski ¹	7	0
	Dorota Wyjadłowska	9	0
	Tomasz Kruk ²	1	0

¹ do 30.09.2018

² od 10.10.2018

Inne świadczenia poza krótkoterminowymi świadczeniami pracowniczymi dla członków Zarządu:

- program kafeteryjny:

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

	Imię i Nazwisko	Świadczenia finansowane przez Spółkę	Świadczenia finansowane przez podmioty zależne
Zarząd	Łukasz Petrus	6	0
	Lucjan Augustyn	5	0
	Andrzej Bulanowski	12	0
	Ireneusz Kazimierski	0	0

Świadczenia dla członków Zarządu i Rady Nadzorczej Polskiej Grupy Odlewniczej SA wypłacone za rok 2017 stanowiły:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze:

	Imię i Nazwisko	Wynagrodzenie netto wypłacone przez Spółkę	Wynagrodzenie netto wypłacone przez podmioty zależne
Zarząd	Łukasz Petrus ¹	65	0
	Lucjan Augustyn	187	0
	Andrzej Bulanowski ²	69	0
	Ireneusz Kazimierski ³	16	0
	Dariusz Ginalski ⁴	343	7
Rada Nadzorcza	Tomasz Domogala	3	1
	Czesław Kisiel	3	0
	Beata Zawiszowska ⁵	2	0
	Jacek Leonkiewicz	3	2
	Magdalena Zajączkowska-Ejsymont	4	2
	Jacek Krysiński ⁶	1	0
	Michał Nowak ⁷	1	0
	Robert Rogowski ⁷	2	0
	Dorota Wyjadłowska ⁷	2	0

¹ od 05.10.2017, ponadto Pan Łukasz Petrus otrzymał wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji Prezesa Zarządu Kuźni Glinik Spółka z o.o. w okresie od 01.01.2017 do 05.10.2017 w wysokości 146 tys. zł. (netto)

² od 14.09.2017

³ do 27.11.2017

⁴ do 05.10.2017, ponadto Pan Dariusz Ginalski otrzymał wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę od 06.10.2017 do 01.11.2017 w wysokości 19 tys. zł (netto)

⁵ do 18.10.2017

⁶ od 08.09.2017

⁷ od 19.10.2017

Inne świadczenia poza krótkoterminowymi świadczeniami pracowniczymi dla członków Zarządu:

- program kafeteryjny:

	Imię i Nazwisko	Świadczenia finansowane przez Spółkę	Świadczenia finansowane przez podmioty zależne
Zarząd	Łukasz Petrus ¹	2	0
	Lucjan Augustyn	1	0
	Andrzej Bulanowski ²	1	0
	Ireneusz Kazimierski ³	0	0
	Dariusz Ginalski ⁴	8	1

¹ od 05.10.2017, ponadto Pan Łukasz Petrus otrzymał świadczenia wynikające z programu kafeteryjnego w okresie pełnienia funkcji Prezesa Zarządu Kuźni Glinik Spółka z o.o. w okresie od 01.01.2017 do 05.10.2017 w wysokości 5 tys. zł. (netto)

² od 14.09.2017

³ do 27.11.2017

⁴ do 05.10.2017,

- wynagrodzenie z realizacji praw wynikających z otrzymanych akcji fantomowych:

	Imię i Nazwisko	wypłacone przez Spółkę	wypłacone przez podmioty zależne
Zarząd	Dariusz Ginalski*	180	0
	Lucjan Augustyn	88	0

Pan Łukasz Petrus otrzymał wynagrodzenie z realizacji praw wynikających z otrzymanych akcji fantomowych w okresie pełnienia funkcji Prezesa Zarządu Kuźni Glinik Spółka z o.o. to jest od 01.01.2017 do 05.10.2017 w wysokości 100 tys. zł.

40. NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

Należności warunkowe

Brak

Zobowiązania warunkowe

Na dzień 31.12.2018 roku

Pioma-Odlewnia Spółka z o.o.

- gwarancja ubezpieczeniowa na kwotę 148 tys. zł., stanowiąca zabezpieczenie należytego wykonania kontraktu.
 - gwarancja ubezpieczeniowa na kwotę 82 tys. zł., stanowiąca zabezpieczenie należytego usunięcia wad.
- Kuźnia „GLINIK” Sp. z o.o.
- gwarancje bankowe na łączną kwotę 745 tys. zł, które stanowią wadium przetargowe oraz gwarancję dobrego wykonania kontraktu z terminem ważności od marzec 2019 do październik 2024 roku.

Ponadto w dniu 18 lutego 2019 r., do Pioma-Odlewnia Sp. z o.o. (po połączeniu: PGO S.A. Pioma-Odlewnia Oddział w Piotrkowie Trybunalskim) wpłynął pozew spółki HSW-Aluminium Sp. z o.o. o zapłatę kwoty 3,2 mln zł wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu zawartych pomiędzy HSW-Aluminium Sp. z o.o. a STA-ODLEWNIE Sp. z o.o. umów z dnia 5 grudnia 2007 r. i 10 stycznia 2008 r. na dostawę maszyn. Szczegółowy opis niniejszego pozwu znajduje się w rozdziale II punkt 7 Sprawozdanie Zarządu z działalności spółki PGO S.A. oraz Grupy Kapitałowej PGO w okresie od 01.01.2018 do 31.12.2018. Z uwagi na wysokie prawdopodobieństwo pozytywnego dla Spółki rozstrzygnięcia sprawy, nie zawiązano w związku z roszczeniem HSW-Aluminium Sp. z o.o. rezerwy, która obciążałaby wyniki finansowe Grupy.

Na dzień 31.12.2017 roku

Pioma-Odlewnia Spółka z o.o.

- gwarancja ubezpieczeniowa na kwotę 8,7 tys. zł, która stanowi zabezpieczenie należytego wykonania i właściwego usunięcia wad, z ostatecznym terminem ważności do 02.05.2021 r.
- gwarancja ubezpieczeniowa na kwotę 46 tys. zł z tytułu należytego wykonania zobowiązań handlowych z terminem ważności do 01.02.2019 oraz na kwotę 23 tys. zł. z tytułu gwarancji jakości z terminem ważności do 01.02.2024 r.
- zobowiązanie wekslowe w wysokości 78 tys. zł.

Kuźnia „GLINIK” Sp. z o.o.

- trzy gwarancje bankowe z Raiffeisen Bank Polska S.A. na kwotę 272 tys. zł, które stanowią wadium przetargowe oraz gwarancję dobrego wykonania kontraktu z terminem ważności od styczeń 2018 do sierpień 2019 roku.

Na dzień 31.12.2018 roku oraz 31.12.2017 nie występowało ryzyko realizacji gwarancji.

41. INFORMACJE O UMOWACH ZAWARTYCH Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Spółka w dniu 23 lipca 2018 r. zawarła z Ernst & Young Audyt Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością S.k. z siedzibą w Warszawie umowę na usługi audytorskie:

- przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego jednostkowego sporządzonego za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. oraz 31 grudnia 2019 r.
- badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. oraz 31 grudnia 2019 r.
- dokonanie przeglądu śródrocznego skróconego jednostkowego oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego za okresy 6 miesięczne zakończone 30.06.2018 r. oraz 30.06.2019

Wysokość netto wynagrodzenia za wykonanie umowy wynosi 114 tys. zł.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

42. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU

W dniu 10 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach Wydział VIII Gospodarczy KRS wydał postanowienie o dokonaniu wpisu połączenia PGO S.A. ze spółkami PIOMA-ODLEWNIA Sp. z o.o. z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim oraz Kuźnia "GLINIK" Sp. z o.o. z siedzibą w Gorlicach.

Prezes Zarządu - Łukasz Petrus

Wiceprezes Zarządu - Lucjan Augustyn

Wiceprezes Zarządu - Andrzej Bulanowski

Wiceprezes Zarządu - Ireneusz Kazimierski

Osoba odpowiedzialna za prowadzenie ksiąg:
Główny Księgowy - Renata Mokryńska

Katowice, dnia 29 kwietnia 2019 roku